

Význam preprimární výuky anglického jazyka

Veronika Krejčí

Bakalářská práce
2013

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta humanitních studií

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně

Fakulta humanitních studií

Ústav pedagogických věd

akademický rok: 2012/2013

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Veronika KREJČÍ**
Osobní číslo: **H10091**
Studijní program: **B7507 Specializace v pedagogice**
Studijní obor: **Učitelství pro mateřské školy**
Forma studia: **prezenční**

Téma práce: **Význam preprimární výuky anglického jazyka**

Zásady pro vypracování:

Zpracování rešerše a studium odborné literatury.

Vymezení pojmů a teoretických východisek z oblasti preprimární výuky anglického jazyka.

Příprava metodiky výzkumné části.

Realizace kvantitativního výzkumu pomocí dotazníkového šetření.

Zpracování a vyhodnocení získaných dat, včetně jejich interpretace.

Prezentace výsledků výzkumu a jejich shrnutí.

Rozsah bakalářské práce:

Rozsah příloh:

Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná/elektronická**

Seznam odborné literatury:

LOJOVÁ, Gabriela. Individuálne osobitosti pri učení sa cudzích jazykov I: niektoré psychologické aspekty učenia sa a vyučovania cudzích jazykov. Bratislava:

Vydavateľstvo UK, 2005. ISBN 80-223-2069-2.

PRŮCHA, Jan. Interkulturní komunikace. Praha: Grada, 2010. ISBN 978-80-247-3069-1.

PRŮCHA, Jan. Dětská řeč a komunikace: poznatky vývojové psycholingvistiky. Praha: Grada, 2011. ISBN 978-80-247-3603-7.

NAJVAR, Petr. Raná výuka cizích jazyků v České republice na konci 20. století. Brno: Paido, 2010. ISBN 978-80-7315-200-0.

Vedoucí bakalářské práce:

Mgr. Hana Čechová

Ústav anglistiky a amerikanistiky

Datum zadání bakalářské práce:

30. listopadu 2012

Termín odevzdání bakalářské práce:

3. května 2013

Ve Zlíně dne 6. února 2013

doc. Ing. Anežka Lengálová, Ph.D.
děkanka

Mgr. Jakub Hladík, Ph.D.
ředitel ústavu

PROHLÁŠENÍ AUTORA BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

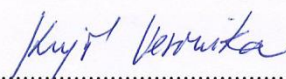
Beru na vědomí, že

- odevzdáním bakalářské práce souhlasím se zveřejněním své práce podle zákona č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, bez ohledu na výsledek obhajoby ¹⁾;
- beru na vědomí, že bakalářská práce bude uložena v elektronické podobě v univerzitním informačním systému dostupná k nahlédnutí;
- na moji bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, zejm. § 35 odst. 3 ²⁾;
- podle § 60 ³⁾ odst. 1 autorského zákona má UTB ve Zlíně právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- podle § 60 ³⁾ odst. 2 a 3 mohu užít své dílo – bakalářskou práci - nebo poskytnout licenci k jejímu využití jen s předchozím písemným souhlasem Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše);
- pokud bylo k vypracování bakalářské práce využito softwaru poskytnutého Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně nebo jinými subjekty pouze ke studijním a výzkumným účelům (tj. k nekomerčnímu využití), nelze výsledky bakalářské práce využít ke komerčním účelům.

Prohlašuji, že

- elektronická a tištěná verze bakalářské práce jsou totožné;
- na bakalářské práci jsem pracoval samostatně a použitou literaturu jsem citoval. V případě publikace výsledků budu uveden jako spoluautor.

Ve Zlíně AP. 4. 2013

.....

1) zákon č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, § 47b Zveřejňování závěrečných prací:

(1) Vysoká škola nevydělečně zveřejňuje disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce, u kterých proběhla obhajoba, včetně posudků oponentů a výsledku obhajoby prostřednictvím databáze kvalifikačních prací, kterou spravuje. Způsob zveřejnění stanoví vnitřní předpis vysoké školy.

(2) Disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce odevzdané uchazečem k obhajobě musí být též nejméně pět pracovních dnů před konáním obhajoby zveřejněny k nahlížení veřejnosti v místě určeném vnitřním předpisem vysoké školy nebo není-li tak určeno, v místě pracoviště vysoké školy, kde se má konat obhajoba práce. Každý si může ze zveřejněné práce pořizovat na své náklady výpisy, opisy nebo rozmnoženiny.

(3) Platí, že odevzdáním práce autor souhlasí se zveřejněním své práce podle tohoto zákona, bez ohledu na výsledek obhajoby.

2) zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 35 odst. 3:

(3) Do práva autorského také nezasahuje škola nebo školské či vzdělávací zařízení, užije-li nikoli za účelem přímého nebo nepřímého hospodářského nebo obchodního prospěchu k výuce nebo k vlastní potřebě dílo vytvořené žákem nebo studentem ke splnění školních nebo studijních povinností vyplývajících z jeho právního vztahu ke škole nebo školskému či vzdělávacího zařízení (školní dílo).

3) zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 60 Školní dílo:

(1) Škola nebo školské či vzdělávací zařízení mají za obvyklých podmínek právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla (§ 35 odst.

3). Odpírá-li autor takového díla udělit svolení bez vážného důvodu, mohou se tyto osoby domáhat nahrazení chybějícího projevu jeho vůle u soudu. Ustanovení § 35 odst. 3 zůstává nedotčeno.

(2) Není-li sjednáno jinak, může autor školního díla své dílo užít či poskytnout jinému licenci, není-li to v rozporu s oprávněnými zájmy školy nebo školského či vzdělávacího zařízení.

(3) Škola nebo školské či vzdělávací zařízení jsou oprávněny požadovat, aby jim autor školního díla z výdělku jím dosaženého v souvislosti s užitím díla či poskytnutím licence podle odstavce 2 přiměřeně přispěl na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložily, a to podle okolností až do jejich skutečné výše; přitom se přihlédne k výši výdělku dosaženého školou nebo školským či vzdělávacím zařízením z užití školního díla podle odstavce 1.

ABSTRAKT

Bakalářská práce se zabývá preprimární výukou anglického jazyka z hlediska jejího významu. Jelikož se toto téma stalo v poslední době často diskutovaným a názory odborné i laické veřejnosti se liší v otázce věku, je cílem teoretické části práce nabídnout některá teoretická východiska a přístupy odborníků týkající se této problematiky a nastínit další významné faktory a podmínky, jež proces výuky anglického jazyka ovlivňují.

Praktická část nabízí výsledky výzkumného šetření, jehož cílem bylo zjistit názory na význam preprimární výuky anglického jazyka mezi rodiči a učitelkami mateřských škol, přičemž jsou některé názory mezi oběma skupinami porovnávány.

Klíčová slova:

výuka anglického jazyka, mateřská škola, preprimární výuka, velmi raná výuka, osvojování jazyka, faktor věku, afektivní filtr, hypotéza kritického období, výslovnost, jazyková propedeutika, předškolní pedagog, rodiče

ABSTRACT

This bachelor thesis deals with the significance of preprimary English language learning. Since this topic has become frequently discussed lately and opinions of experts and layman public differ on the issue of age, the aim of the theoretical part is to offer some theoretical background and expert views on the issue and to outline other significant factors and conditions that affect the process of early English language learning.

The practical part provides the reader with research results examining opinions on the significance of preprimary English language learning among parents and preprimary teachers. A comparison of their opinions was made in order to establish the current situation.

Keywords:

English language learning, preprimary learning, pre-primary learning, very early learning, language acquisition, age factor, affective filter, critical period hypothesis, pronunciation, language propedeutics, pre-primary teacher, parents

Především bych velmi ráda poděkovala Mgr. Haně Čechové za vedení mé bakalářské práce, zejména za pomoc a povzbuzení při zpracovávání práce, za cenné rady, za podporu, kterou vždy vyjadřovala a příjemné pracovní prostředí, které kolem sebe vytvářela.

Také bych chtěla vyjádřit poděkování mé rodině, která mě vždy plně a ve všem podporovala.

Prohlašuji, že odevzdaná verze bakalářské práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou totožné.

OBSAH

ÚVOD.....	8
I TEORETICKÁ ČÁST.....	10
1 PŘÍSTUPY K PROCESU UČENÍ SE/ OSVOJOVÁNÍ JAZYKA.....	11
1.1 TEORIE OSVOJOVÁNÍ JAZYKA	11
1.1.1 Biologická determinace jazyka	12
1.2 VĚK JAKO OVLIVŇUJÍCÍ FAKTOR.....	13
1.2.1 Empirické výzkumy v ČR i ve světě.....	15
1.2.2 Kritické období pro osvojování řeči.....	16
1.2.3 Argumenty v afektivní oblasti.....	17
1.3 TÉMA VÝSLOVNOST V PROCESU VELMI RANÉ A RANÉ VÝUKY ANGLICKÉHO JAZYKA.....	18
1.4 DVA SAMOSTATNÉ JAZYKOVÉ SYSTÉMY	19
2 PODMÍNKY ÚSPĚŠNOSTI PREPRIMÁRNÍ VÝUKY ANGLICKÉHO JAZYKA.....	21
2.1 JAZYKOVÁ POLITIKA ČESKÉ REPUBLIKY	21
2.2 KVALIFIKOVANÝ UČITEL.....	22
2.3 JAZYKOVÁ PROPEDEUTIKA	24
2.4 KONTINUÁLNOST VÝUKY ANGLICKÉHO JAZYKA MEZI MŠ A ZŠ.....	26
II PRAKTICKÁ ČÁST	28
3 CHARAKTERISTIKA VÝZKUMU ZABÝVAJÍCÍHO SE POSTOJÍ RODIČŮ A UČITELEK MŠ K VÝZNAMU PREPRIMÁRNÍ VÝUKY ANGLICKÉHO JAZYKA.....	29
3.1 HLAVNÍ VÝZKUMNÝ CÍL	29
3.2 DÍLČÍ VÝZKUMNÉ CÍLE	29
3.3 VÝZKUMNÉ OTÁZKY	29
3.4 FORMULACE HYPOTÉZ.....	30
3.5 DRUH VÝZKUMU	31
3.6 METODA VÝZKUMU.....	31
3.7 VÝZKUMNÝ SOUBOR	31
4 VYHODNOCENÍ A INTERPRETACE VÝSLEDKŮ DOTAZNÍKOVÉHO ŠETŘENÍ.....	32
4.1 VÝSLEDKY DOTAZNÍKOVÉHO ŠETŘENÍ U RODIČŮ	32
4.2 VÝSLEDKY DOTAZNÍKOVÉHO ŠETŘENÍ U UČITELEK MATEŘSKÝCH ŠKOL	47
4.3 VYHODNOCENÍ VÝZKUMNÝCH OTÁZEK.....	58
4.4 ZÁVĚR VÝZKUMU	61
ZÁVĚR	62
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY.....	64
SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK.....	67
SEZNAM OBRÁZKŮ	68
SEZNAM TABULEK.....	70
SEZNAM PŘÍLOH.....	71

ÚVOD

V dnešní společnosti ubírající se multikulturním a multilingválním směrem, je již běžným standardem, že se lidé dorozumí minimálně jedním či dvěma cizími jazyky. Výuka cizích jazyků v České republice (především se tedy jedná o jazyk anglický) je dnes velmi aktuálním tématem. V posledních letech se plošně snižuje hranice pro začátek povinné cizojazyčné výuky na základních školách a stává se již jakýmsi trendem, že výuku anglického jazyka nabízí nejen mateřské školy, ale dokonce je k dispozici i široká nabídka výukových programů pro děti od 1 roku.

Nejen odborníci, vědci a učitelé, ale především také rodiče, kteří se rozhodují, co je pro budoucnost jejich dětí nejlepší, se zabývají otázkou optimálního věku pro začátek výuky cizích jazyků. Otázka preprimární výuky anglického jazyka je vcelku kontroverzní téma, jelikož se názory na tuto problematiku liší a také vzhledem ke složitosti a komplexnosti této otázky neexistuje jednoznačná odpověď. Na tento problém navazuje praktická část mé bakalářské práce, která zjišťuje názory na preprimární výuku anglického jazyka u rodičů a učitelek mateřských škol. Z některých odborných výzkumů vyplývá, že pokud se dítě začne cizí jazyk učit již v raném věku, je schopno se ho naučit se správnou výslovností, intonací, bez přízvuku a také rychleji. Jiné výzkumy naopak tvrdí, že raný věk není zárukou rychlejšího, pohodlnějšího a snadnějšího osvojení si cizího jazyka. Všeobecně je jak laickou, tak i částečně odbornou populací přijímán názor, že čím dříve dítě s cizím jazykem začne, tím lépe, protože podle mnohých se děti učí jazyky nejsnadněji, nejrychleji, bez velké námahy a raná výuka je tak staví do výhody při jejich pozdějším jazykovém vzdělávání.

Výuka cizích jazyků se v programech mateřských škol začala častěji objevovat v posledních 15 letech. Během této doby se počet škol, jež výuku cizího, převážně anglického, jazyka nabízejí, značně rozrostl a dnes je nabídka mateřských škol zahrnujících tuto výuku velká. V této oblasti můžeme rozlišit dva druhy mateřských škol. Běžnějším druhem jsou ty, které se řadí mezi klasické a výuku anglického jazyka nabízí ve formě kroužků či krátkých bloků. V takových podmínkách hovoříme o řízené výuce anglického jazyka, na rozdíl od anglických mateřských škol, kde je anglický jazyk hlavní náplní vzdělávacího programu. V takových případech jde o výuku jazyka v podmínkách vytvořeného přirozeného prostředí, tzv. imerzí, kde anglický jazyk je hlavním prostředkem ke komunikaci a v něm

je také výuka, jakož i každodenní činnosti školy, vedena. V těchto podmínkách mluvíme o způsobu tzv. jazykového ponoření (z angl. *immersion*), kdy učení probíhá spontánně.

Ve své bakalářské práci se zabývám výukou anglického jazyka v běžných mateřských školách, tedy těch, které výuku anglického jazyka nabízejí většinou 1x, někde 2x týdně, převážně formou vzdělávacího kroužku s časovou dotací 20 – 50 minut.

Cílem práce je zjistit, jak se k preprimární výuce anglického jazyka staví odborná veřejnost, čemuž se věnuje teoretická část bakalářské práce, v níž popisuji některé teoretické přístupy k výuce anglického jazyka zabývajícími se zejména faktorem věku a dále pak podmínkám, které významně ovlivňují proces výuky anglického jazyka. Praktická část, jak již bylo zmíněno výše, zkoumá názory rodičů a učitelek MŠ na výuku anglického jazyka, jejich představy a očekávání.

I. TEORETICKÁ ČÁST

1 PŘÍSTUPY K PROCESU UČENÍ SE/ OSVOJOVÁNÍ JAZYKA

Kapitola pojednává o rozdílnosti přístupů a názorů na procesy akvizice jazyka a faktu, že doposud nebylo většinou částí v odborném diskursu zaujato žádné jednoznačné stanovisko. Všichni se ovšem shodnou v tom, že učení se cizímu jazyku je proces složitý, který je ovlivňován množstvím faktorů, přičemž faktorem, jímž se tato kapitola zabývá především, je věk.

1.1 Teorie osvojování jazyka

Považuji za důležité zde nejprve rozlišit tři terminologická spojení, kterými jsou osvojování si prvního jazyka, osvojování si druhého jazyka a osvojování si cizího jazyka. Termínem *první jazyk* bývá ve většině případů označován *jazyk mateřský*, který si dítě osvojuje jako první v pořadí. Osvojování „probíhá spontánně od nejranějšího věku dítěte prostřednictvím komunikace s rodiči, vrstevníky aj. na základě vrozených mechanismů“ (Mareš, Průcha, Walterová, 2000, s. 150). Termíny *druhý jazyk* a *cizí jazyk* je označován jakýkoli nemaleřský jazyk, který si jedinec osvojuje ke svému mateřskému jazyku. Rozdíl mezi těmito dvěma termíny spočívá v tom, že každý z nich je osvojován za jiných podmínek. Zatímco *druhý jazyk* si jedinec osvojuje v přirozeném prostředí, tedy na území, kde se daným jazykem hovoří, a kde je jedinec cizím jazykem plně obklopen, *cizí jazyk* si jedinec osvojuje formálně a systematicky, tedy ve studijním prostředí (Najvar, 2006). Podle Lojové (2005) je rozdělení druhého a cizího jazyka vyzdvihované právě odpůrci předškolní výuky cizího jazyka z hlediska odlišných psychických procesů více či méně utvářených odlišnými společensko-kulturními podmínkami, protože nesouhlasí s nekritickým přebíráním poznatků a zkušeností u dětí z multilingválních evropských krajín či dětí imigrantů.

Pro mateřský a druhý jazyk bývá nejčastěji používán termín osvojování a pro cizí jazyk je používán termín učení se/výuka jazyka. Myslím si však, že by model osvojování si druhého jazyka mohl být částečně použit pro podmínky, za jakých probíhá výuka anglického jazyka v anglických mateřských školách v ČR, kde je snaha o vytvoření přirozeného prostředí.

Například americký lingvista Stephen D. Krashen (1981) na základě své *hypotézy osvojování – učení se* (*Acquisition – learning hypothesis*) upozorňuje právě na tyto dva procesy, při nichž jedinec rozvíjí své jazykové schopnosti, a důkladně je od sebe rozlišuje. Osvojování jazyka (*Language acquisition*) je podle něho podvědomý proces, jehož si jedinec není

vědom, čili si neuvědomuje, že obdržel nové znalosti. Krashen tvrdí, že je tento proces podobný tomu, který probíhá při osvojování mateřského jazyka. Oproti tomu učení se jazyku (*Language learning*) je proces na vědomé úrovni a ve školních podmínkách. Také Vyšejn (1995, s. 24) považuje tyto dva procesy za rozdílné. Osvojování cizího (anglického) jazyka pokládá za přímou metodu, podobnou metodě prvního jazyka. Učení se jazyku vnímá jako nepřímou metodu, kdy se dítě učí z paměti ve formálním, školském prostředí, avšak „*nový jazyk se navozuje až po zafixování mateřského jazyka*“. Podle Lojové (2005) nejenom každodenní zkušenosti, ale také výsledky mnoha výzkumů ukazují, že osvojování si jazyka v přirozeném prostředí a hlavně v dětském věku je nejrychlejší a pravděpodobně i nejefektivnější. Oproti tomu formální učení se jazyka probíhá podle jiných zákonitostí, hlavně pomocí explicitních mechanismů.

Ne všichni autoři druhý a cizí jazyk takto explicitně odlišují, protože argumentují tím, že osvojování druhého jazyka podléhá stejným podmínkám jako učení se cizímu jazyku. Myslím si však, že pro naše edukační a sociálně – kulturní podmínky je toto rozlišení vhodné.

1.1.1 Biologická determinace jazyka

Vědci a odborníci přišli již s několika teoriemi usilujícími o objasnění procesu, kterým si děti osvojují jazyk. Snaží se zjistit, co je příčinou toho, že je dítě schopno rychle se naučit mateřský jazyk a hledají paralely mezi mechanismy pro osvojování jazyka mateřského, druhého i cizího. Objevily se různé teorie, které se snaží potvrdit, či vyvrátit, zda proces osvojování a užívání jazyka probíhá na základě vrozených či získaných, tedy naučených, dispozic, zda jsou předpoklady pro tento proces geneticky zakódované a jaký má vliv sociální prostředí dítěte.

Za nejznámějšího představitele, jenž prezentoval názor vrozené povahy jazyka je považován americký lingvista Noam Chomsky (Průcha, 2011). Podle Chomského (in Pokorný, 2010) jediné vrozené dispozice pro osvojení jazyka mohou být vysvětlením toho, že jsou děti schopny se tak rychle naučit gramatiku svého jazyka. Tuto vrozenou jazykovou schopnost nazývá *univerzální gramatikou*. Pokorný navazuje myšlenkou, že „*se nedá pochybovat o tom, že schopnost osvojit si jazyk je součástí naší biologické přirozenosti. Žádný jiný živočišný druh se plnohodnotným lidským jazykem mluvit nenaučí, ... Jazyk je ale rovněž součástí kultury, k jeho osvojení je nutná socializace ve společnosti a jeho podobu ovlivňují společenské procesy*“ (Pokorný, 2010, s. 105). S tím souhlasí také Vyšejn (1995) a zdůrazňuje, že řeč, která na rozdíl od jazyka vrozená není, musí být v čas aktivována ži-

vou lidskou řečí, v opačném případě se řeč nevyvine a člověk zůstane němý. Jak píše Průcha (2011), podle teoretiků se s univerzální gramatikou rodí každé dítě. Stejně tak se narodí s takovou mentální dispozicí, gramatickou šablonou, díky které si je schopno osvojit kterýkoliv, na světě existující, jazyk.

Ačkoli mnohé lingvistické teorie týkající se osvojování druhého jazyka byly založeny právě na Chomského univerzální gramatice, Lojová (2005) k tomuto říká: „...do popředí vystupují základní, v současnosti široce diskutované, otázky, zda a jakými mechanismy je univerzální gramatika přístupná i pro učení se druhého, případně cizího jazyka“ (Lojová, 2005, str. 154).

Hanušová a Najvar (2010) se domnívají, že pro další jazyk není potřeba biologických předpokladů, jelikož funkční jazyková centra již byla rozvinuta, jakési „jazykové prázdno“, ve kterém podle nich vzniká mateřský jazyk, je již zaplněno a druhý jazyk tedy vzniká spíše jako alternativa k již existujícímu jazykovému systému.

Je však zřejmé, že pouze vrozené předpoklady nemohou být zárukou úspěšného osvojení si dalšího jazyka. Pro rozvinutí schopností jsou nutné podněty z bezprostředního okolí dítěte, jeho další jazykový vývoj se odvíjí od edukačního, sociálního a kulturního prostředí, od potřeby respektování individuálních potřeb a schopností dítěte.

1.2 Věk jako ovlivňující faktor

Jaký věk je vlastně pro začátek učení se cizího jazyka vhodný? Učí se děti cizí jazyk snadněji a rychleji než dospělí? Tyto otázky patří mezi nejčastěji pokládané otázky v souvislosti s výukou cizích jazyků a jejím začátkem. Běžně rozšířeným názorem je, že děti se učí jazyky nejrychleji, nejsnadněji a bez velké námahy, a tak by měly s výukou začít co nejdříve. V této souvislosti je také často zmiňovaná otevřenost dítěte novým věcem, jejich vnímavost a dobrá paměť. Zastánci brzkého začátku se často odvolávají na lehkost a přirozenost s jakou si dítě osvojuje jazyk mateřský. Mezi zastánce brzkého začátku patří např. již zmiňovaný S. D. Krashen (1981), podle něhož by měl být způsob osvojování mateřského jazyka co nejvíce přenesen do procesu formální výuky jazyka, s čímž si dovoluji plně souhlasit. Odborníci jsou však ve vyvozování závěrů často zdráhaví, protože výzkumy zabývající se mladším věkem při výuce cizích jazyků v mnoha případech nepotvrzují výhody.

Většina výzkumů se však týká osvojování jazyka. Výzkumů, které se zabývají přímo výukou cizího jazyka, hlavně tedy výukou jazyka anglického, je velmi málo, neboť jsou teprve v začátcích.

Na základě odlišnosti názorů mezi odborníky je Lojová (2005) rozděluje do tří skupin. Zastánci skupiny „*Čím dříve, tím lépe*“ tvrdí, že se mladší děti učí lehčeji, přirozeněji a úspěšněji a to přibližně do doby, kdy vstupují do puberty, pak se příznivé období pro rozvoj schopností začíná snižovat. Příznivci tohoto názoru se opírají o existenci kritického období pro vývoj jazyka, kterým se tato práce zabývá v podkapitole 1.2.2. Názor „*Stačí začít později*“ je protikladem názoru předchozího, popírá existenci kritického období. Zdůrazňuje starší věk jako období pro rychlejší, efektivnější a úspěšnější učení se jazyku, zejména ve školních podmínkách, kdy už jsou u dítěte rozvinuty mechanismy učení se. Zastánci zdůrazňují také předškolní věk jako období hry, které má zásadní důležitost pro zdravý vývoj dítěte a výuku cizího jazyka považují za přetěžování. U názoru „*Záleží na podmínkách*“ se nepředpokládá vhodné nebo nevhodné věkové období pro rozvoj cizího jazyka, protože každé má své pozitivum i negativum. Podle tohoto názoru se mohou „*některé funkce rozvíjet už v raném vývoji a jiné až v pozdějším věku, případně, výkon v určitých úlohách vůbec nezávisí na věku*“ (Lojová, 2005, s. 94). Je zde podtrhávaná důležitost dalších činitelů, jež mají vliv na učení se cizímu jazyku a patří mezi ně vnitřní dispozice, vzdělávací podmínky, sociální podmínky.

Jakési všeobecně přijatelné doporučení, jež by současná věda poskytla, však neexistuje, neboť pro takové doporučení není dostatek důkazů.

Nesouhlas s brzkou cizojazyčnou výukou vyjadřují Benedetti a Frepon (2006). Podle nich nemůže mít v žádném případě tato velmi raná a raná výuka zásadní význam pro komunikační kompetence a výzkum spíše ukazuje, že výhoda dospívajících a dospělých nad dětmi spočívá v oblasti kognitivní, což znamená, že mají podstatně lépe rozvinuté dovednosti v mateřském jazyce, jsou schopnější v porovnávání struktur mateřského a cizího jazyka a jsou tedy z hlediska kognitivního schopni se lépe zamyslet nad svým učením.

Podle podmínek pro učení se dalšímu jazyku, které stanovuje Spolsky (1989, s. 19), „*vyžaduje formální učení se druhému jazyku v podmínkách třídy rozvinuté abstraktní a analytické dovednosti*“. Jelikož jsou u dětí tyto dovednosti rozvinuty až okolo dvanáctého roku (např. podle Piageta a jeho stádií), je podle této teorie spíše vyšší věk výhodou.

Podle britského lingvisty Cooka (2008) by se mělo rozhodovat podle toho, jak dlouho bude výuka trvat. Jestliže je u žáků předpokládán plán učit se cizí jazyk mnoho let, je pak lepší když začnou jako děti, protože je pravděpodobné, že dosáhnou mnohem lepší úrovně, než kdyby začali s výukou až jako dospělí jedinci. Jestliže se však budou cizímu jazyku věnovat pouze několik let a pak přestanou, je podle Cooka lepší začít s výukou v dospělosti, kdy mohou za stejnou dobu dosáhnout lepší úrovně. Zmiňuje také, že věk sám o sobě není žádným vysvětlením, pokud nemůžeme vysvětlit, které aspekty zrání způsobují rozdíly, ať už jsou to aspekty fyzické, sociální, kognitivní či lingvistické.

1.2.1 Empirické výzkumy v ČR i ve světě

Faktor věku při formální výuce anglického jazyka u předškolních dětí je ve světle empirických výzkumů spíše ojedinělý, jelikož se (i světové) výzkumy týkají spíše dětí bilingvních nebo žijících v bilingvním prostředí. Ačkoli se výzkumu v oblasti preprimární a primární výuky anglického jazyka v českém školství doposud nevěnovalo příliš pozornosti a je teprve v začátcích, na Pedagogické fakultě Masarykovy Univerzity v Brně byl na toto téma prováděn výzkum (Hanušová a Najvar, 2010), který zjišťoval, jaký dopad má výuka anglického jazyka ve velmi raném a raném věku na úroveň ovládnutí anglického jazyka u uchazečů o studium na PdF MU ve studijním programu učitelství anglického jazyka a v programech celoživotního vzdělávání v letech 2004 – 2006. Pomocí didaktického testu z anglického jazyka a dotazníku zjišťujícího faktografické údaje probíhal sběr dat u zkoumaného souboru tvořeného 1827 uchazeči. Výsledky překvapivě ukázaly, že studenti, jež se začali anglický jazyk učit až na střední škole, se svou jazykovou úrovní relativně neliší od studentů, kteří začali s anglickým jazykem na preprimárním a primárním stupni. Výzkum tak neprokazuje výhodu velmi raného cizojazyčného vzdělávání. Z jakého důvodu již autoři neuvádí.

Ke stejnému závěru došel Najvar (2010) při výzkumu, který zjišťoval rozdíl v úrovni ovládnutí anglického jazyka u žáků 8. tříd, kteří začínali s výukou ve velmi raném věku a těmi, kteří začínali s výukou ve 4. třídě základní školy. I zde se ukázalo, že úroveň anglického jazyka u žáků s velmi ranou výukou jazyka není lepší než u žáků se standardním jazykovým vzděláním. Ačkoli podle něj nelze výzkum automaticky zobecňovat, efektivita velmi raného učení se jazykům je těmito výzkumy zpochybňována a zdá se, že brzký začátek s výukou anglického jazyka je brzy vyrovnán jinými proměnnými, jako jsou kognitivní

zralost, kvalita a metody výuky, motivovanost k učení cizích jazyků, podpora rodinného prostředí apod.

Také v zahraničí probíhaly rozsáhlé výzkumy. O některých z nich se zmiňuje M. Fenclová (2004/2005, s. 41). Uvádí výzkum, který proběhl souběžně v Belgii, Francii, Německu, Anglii a Itálii a zkoumal efektivitu raného učení cizích jazyků u tisíců žáků. Z výsledků vyplývá, že *„raný začátek nezajišťuje automaticky výrazné pozitivní výsledky, že přínos není závislý na době zahájení, ale na kvalitě učení a na času, který je mu věnován“*.

Fenclová dále uvádí výzkum švédského badatele Butstalla z roku 1966, podle kterého se desetileté děti učí cizí jazyk podstatně rychleji než děti šestileté. Výsledky tohoto výzkumu podpořil podobný výzkum prováděný v roce 2001 ve Francii zkoumající výsledky v angličtině u 100 žáků, kteří začali s výukou cizího jazyka v sedmi letech ve srovnání s těmi, jež začali až v jedenácti letech, tzn. v šesté třídě. Výsledky ukázaly, že už na konci sedmého ročníku se výsledky obou skupin srovnávají, děti s pozdějším začátkem tedy během dvou let handicap dohoní.

Také další zahraniční výzkumy, které zmiňují Najvar a Hanušová (2007) ve své práci, ukazují spíše nevýhodu mladšího věku, popřípadě výzkumy opět dokládají, že se úroveň ovládnutí jazyka u žáků, jež prošli velmi ranou či ranou výukou cizího jazyka a těch, kteří začali až později, po čase srovná.

1.2.2 Kritické období pro osvojování řeči

S faktorem věku souvisí také hypotéza o kritickém období pro osvojování jazyka zformulovaná v 60. letech 20. století kanadským vědcem Ericem Lennebergem, který tak teoreticky podpořil myšlenku kanadských chirurgů W. Penfielda a L. Robertse (Průcha, 2010).

Hypotéza patří mezi nejpodstatnější a odborníky nejčastěji diskutované téma v souvislosti s vlivem věku na proces výuky cizích jazyků. Jedni se jí snaží vyvrátit, druzí potvrdit. O hypotézu se opírají zastánci názoru „čím dříve, tím lépe“.

Eric Lenneberg (in Najvar, 2010) se domníval, že osvojování řeči je vrozený proces a že v lidském životě existuje biologicky určené období, ve kterém je snadnější si osvojit jak mateřský, tak cizí jazyk a po jehož skončení se stává osvojování jazyka obtížnějším či v některých případech téměř nemožným. Toto kritické období má podle Lenneberga trvání od druhého roku života po nástup puberty, kdy je ukončena lateralizace mozkových hemisfér, tzn. jsou rozvinuty specializované funkce a ustálení řečových schopností v levé hemi-

sféře. Poté ztrácí mozkové buňky svou plasticitu a nejsou už téměř schopny svoje funkce měnit. Zastánci existence kritického období tvrdí, že v raném věku dítěte plasticita mozku umožňuje rychlé, podvědomé učení se a tento věk je také ideálním pro rozvíjení vrozené mozkové kapacity. Pokud tato mozková kapacita není dostatečně rozvíjena, jde podle zastánců o plýtvání vrozeného potenciálu dítěte.

Naopak odpůrci hypotézy kritického období tvrdí, že v pozdějším věku je učení se cizího jazyka rychlejší a efektivnější. Varují především před urychlováním kognitivního vývoje dítěte, který by mohl probíhat na úkor ostatních aspektů psychického nebo fyzického vývoje (Lojová, 2005).

Názory odborníků na existenci kritického období se velmi liší. Zdá se, že se nemohou shodnout jak v otázce samotné existence kritického období pro vývoj řeči, tak na její univerzální platnosti. Zkoumání existence kritického období se postupně rozšiřovalo na tři oblasti. Osvojování mateřského jazyka, osvojování druhého jazyka a formální výuku cizího jazyka. I když už bylo provedeno mnoho empirických výzkumů, nelze na jejich základě s určitostí říci, zda se dá hypotéza považovat za univerzální, tedy platnou pro všechny tři oblasti. Například podle Průchy (2010) je platnost hypotézy na formální výuku jazyků ve školním prostředí zpochybňována pro její neprokazatelnost dlouhodobých pozitivních efektů a výzkumy prováděné v různých zemích včetně České republiky nevyznívají pro tyto podmínky v její prospěch.

Jak z výše uvedeného vyplývá, hypotéza kritického období zohledňuje pouze faktor věku, nezabývá se dalšími faktory, jež ovlivňují výuku či osvojování cizího jazyka. V poslední době se však pozornost výzkumníků soustřeďuje na tvrzení, že starší děti a dospělí jsou psychicky a kognitivně vyzrálejší pro učení se cizímu jazyku.

1.2.3 Argumenty v afektivní oblasti

Podle Browna (2000) je vše, co děláme, založeno na emocích, které nás v našem konání ovlivňují. Pochopení toho, jak se člověk cítí, přemýšlí, reaguje, věří nebo hodnotí, je velmi důležitým aspektem při procesu učení se dalšímu jazyku.

Schumann (in Hanušová, Najvar, 2010) ve své „afektivní teorii“ tvrdil, že oproti dospělosti se první roky života dítěte vyznačují vyšší sociální a emocionální otevřeností jazyku.

Vyšší sociální a emocionální otevřenost je pro předškolní věk charakteristická, děti jsou bez zábrán a rády komunikují, z tohoto hlediska by se tedy začátek cizojazyčné výuky na preprimárním stupni mohl jevit jako výhoda.

Benedetti a Freppon (2006) zmiňují afektivní výhodu brzkého začátku s cizím jazykem v podobě „afektivního filtru“ (*affective filter*), kdy tvrdí, odkazujíc se na Kaisera, že ačkoli děti (na primárním stupni) nejsou ideálními žáky pro učení se cizímu jazyku, mají tento afektivní filtr nižší. Znamená to, že mají nízké nebo žádné emoční zábrany při učení jako úzkost, nedostatek sebevědomí, strach z neúspěchu, rozpačitost apod. Naopak výuka může pozitivně ovlivnit kognitivní schopnosti dětí, schopnost sebehodnocení, sebevědomí, otevřenost a toleranci k jiným kulturám.

Jazykové ego

S pojmem „jazykové ego“ (*language ego*) poprvé přišel Alexander Guiora (in Brown, 2000), který se zabýval výzkumem v oblasti učení se druhému jazyku. Podle Guiora je obtížnější učení se dalšímu jazyku u dospělých způsobeno tím, že je jejich identita příliš silně spojena s jejich prvním jazykem. Jazykové ego je totiž formováno díky interakcím s okolím skrze mateřský jazyk. Jelikož se u dětí jazykové ego teprve vyvíjí, tzn. je flexibilnější a děti si tohoto procesu nejsou vědomy, nový jazyk pro jejich jazykové ego nepředstavuje ohrožení a proces učení se dalšímu jazyku je pro ně jednodušší a jsou v něm úspěšnější.

Zdá se tedy, že v afektivní oblasti najdeme více argumentů pro dřívější začátek s výukou cizích jazyků. Právě strach z neúspěchu či nízké sebevědomí při používání cizího jazyka bývá častou bariérou nejen u starších studentů, ale také dospělých. Jelikož se tedy nižší věk jeví jako jakési citlivé období pro utváření afektivních postojů, měli bychom ho využít a rozvíjet děti tak, abychom vzniku těchto bariér předešli.

1.3 Téma výslovnost v procesu velmi rané a rané výuky anglického jazyka

V rámci užšího pojetí zkoumání existence kritického období pro různé oblasti jazyka se vědci zaměřovali také na již zmíněnou výslovnost. Právě fonologickou stránkou řeči bývá mezi odborníky argumentována výhoda velmi rané výuky anglického jazyka. Podle výzkumů jsou děti schopné se naučit jazyk bez přízvuků, se správnou intonací a výslovností.

Jak píše Brown (2000), výzkum v osvojování jazyka v oblasti výslovnosti podporuje teorii kritického období. Většina důkazů poukazuje na to, že starší jedinci (po období puberty) nedosáhnou výslovnosti na úrovni roditelého mluvčího, s čímž souhlasí také psycholog R. J. Sternberg (2002). Možné důvody věkového faktoru vidí Brown (2000) v mozkovém vývoji, sociobiologických programech nebo vlivech socio-kulturního prostředí.

Také Najvar (2010) se domnívá, že pokud existuje citlivé – kritické – období pro osvojování jazyka, bude se pravděpodobně nejsilněji projevovat právě v oblasti výslovnosti, přičemž říká, že výslovnost může být dokonce jediným aspektem jazyka, při jehož osvojování je vyšší věk negativem. Stejný názor sdílí také Benedetti a Freppon (2006), kteří ve výslovnosti shledávají jedinou výhodu brzkého věku oproti dospělým. Ani Cook (2008) není jiného názoru. Tvrzení, že autentický přízvuk nemůže být osvojen, pokud se jedinec začíná jazyk učit až v období náctiletém, dokládá příkladem Kubánských imigrantů přicházejících do USA, u nichž je podle výzkumů za nejlepší věk pro osvojení správné výslovnosti považováno věkové období do šesti let a nejhorší nad třináct let.

Zdá se tedy, že je výslovnost považována za jedno z největších pozitiv velmi raného učení se/osvojování cizích jazyků. U některých odborníků se objevuje názor, že výslovnost je dokonce jediným pozitivním prvkem ve velmi rané a rané výuce cizích jazyků. Je třeba se však zamyslet nad tím, jaké podmínky jsou zapotřebí k tomu, aby byl předškolní věk v této jazykové složce dostatečně využit, tzn. zajistit kompetentního pedagoga, jehož výslovnost půjde dětem pozitivním příkladem. V opačném případě je třeba si položit otázku, zda za předpokladu nesplnění těchto podmínek nepáchá preprimární výuka jazyka spíše škodu.

1.4 Dva samostatné jazykové systémy

Často slyším, jak mezi učitelkami, tak laickou veřejností, názor, proč by se dítě předškolního věku mělo zatěžovat dalším jazykem, když ještě pořádně nemá rozvinutý svůj mateřský jazyk, nemá jistotu ve vyjadřování, špatně vyslovuje, např. šišlá a další jazyk by ho jediné mátl. Vystává tedy otázka, zda vytváření nového jazykového systému nenarušuje již rozvíjený systém jazyka mateřského. Na nebezpečí konfliktu mateřského jazyka s jazykem dalším se odvolávají odpůrci preprimární výuky cizích jazyků, kteří doporučují začít s cizím jazykem až po nabytí jistoty v jazyce mateřském.

J. Vyštejn (1995, s. 25), který se ve své knize *Dítě a jeho řeč* krátce věnuje výuce cizímu jazyku, říká, že „*učit dalšímu jazyku na podkladě nevyspělé mateřštiny (...) je nefyziologické a škodlivé.*“

O obavách z možného narušení systému mateřského jazyka dalším jazykovým systémem při výuce cizích jazyků se zmiňuje také Hendrich (1988). Odkazuje zejména na argumenty týkající se výzkumu bilingválních dětí, u nichž bylo zjištěno, že se jejich mateřský jazyk oproti dětem monolingválním projevuje jako horší např. v rychlosti vybavování, kapacitě bezprostřední slovní paměti apod.

Nemyslím si však, že je vhodné opírat se o argumenty týkající se bilingválního prostředí v prostředí mateřských škol, kdy ve většině případů probíhá výuka anglického jazyka jednou, maximálně dvakrát týdně.

Koťátková (2002) upozorňuje, že pro vstup do základní školy by dítě mělo mít dostatečně zvládnutý mateřský jazyk, tedy je schopno souvislého řečového projevu, porozumí sdělení a má dobrou výslovnost, tzn. že jsou odstraněny poruchy řeči. Zmiňuje také, že jsou Evropské země podobného rozměru jako Česká republika, které taktéž mají vlastní „nesvětový“ jazyk, přesto je dětem dopřáno se ve své mateřštině plně rozvíjet až do 9. roku a celý národ se na všech úrovních anglickým jazykem domluví (například Nizozemsko a další severské země).

Pokud jde o otázku chybování, Mertin a Gillernová (2010) se domnívají, že je naopak pro osvojování jazyka nezbytnou součástí a děti se těchto chyb dopouštějí jenom tehdy, potřebují-li použít slovo, které znají v jednom jazyce, ale ne v druhém. Děti se tedy pokouší o jakousi improvizaci, kdy se snaží, aby slovo co nejlépe zapadlo do mluvnice druhého jazyka s napodobením výslovnosti. Tento jev podle nich nelze nazývat směřováním či vzájemným narušováním jazyků.

Z mého pohledu situace, kdy by mohlo docházet k narušení systému mateřského jazyka jazykem cizím, může nastat spíše mezi dětmi, u kterých se vyskytují logopedické problémy jako například silná patlavost apod. nebo při malé slovní zásobě dítěte, či v situaci, kdy jsou vystaveny intenzivní výuce cizího jazyka, kde podmínky připomínají bilingvální prostředí, avšak i zde se domnívám, že se jev objevuje zřídka. Jsem toho názoru, že při seznamování s jazykem a kulturou v podobě tzv. jazykové propedeutiky (viz. kapitola 2.3) není systém mateřského jazyka narušován.

2 PODMÍNKY ÚSPĚŠNOSTI PREPRIMÁRNÍ VÝUKY ANGLICKÉHO JAZYKA

Faktor velmi raného věku je obecně přijímán jako jeden z klíčů k úspěchu. Začíná se však ukazovat, že tento faktor může být přeceňován a do popředí vyvstávají faktory jiné. Ukazuje se, že spíše než na věku záleží na podmínkách, za jakých je výuka vedena, přičemž výuka respektuje vývojová specifika dětí této věkové kategorie, jejich aktuální kognitivní a psychický vývoj, neopomíná důležitost socializace, hry a emočního rozvoje. Za nejdůležitější podmínky tedy můžeme považovat vnitřní předpoklady jedince, jeho nadání a individualitu, vnitřní motivaci, která se projevuje jako „zapálení“ nebo radost ze samotného provádění činnosti i neutuchající aktivita (Langmeier, Krejčířová, 2006) a vhodnou vnější motivaci, která je odkazem schopností učitele, přičemž je důležité vhodně využít dětské zvědavosti a motivovat vnějším podnětným prostředím. Motivace je i při výuce anglického jazyka považována za klíč k úspěchu. V předškolním věku musí být krátkodobá, konkrétní, s lehce dosažitelným cílem. Nemotivujeme konkrétně k jazyku, ale „*k aktivitám spojeným s cizím jazykem*“ (Lojová, 2005, s. 144). Dále to jsou také sociální a lingvistické podmínky či neméně podstatné edukační podmínky, na které se v této kapitole zaměřím. Mezi ty patří především kvalifikovaný učitel, dlouhodobá kontinuita výuky či cíle, které výukou sledujeme, přičemž je důležité, jak je výuka anglického jazyka koncipována. Záleží také na časové dotaci výuky, frekvenci práce s jazykem, zda se jedná o každodenní krátké vstupy, či je výuka realizována jednou týdně, což se objevuje jako nejčastější způsob. Jedním z faktorů je také přístup rodičů dětí k výuce a jazyková a komunikační základna v rodině. Důležitá je rovněž podpora, zájem a chvála od rodičů, což taktéž ovlivňuje motivaci dítěte.

„Dnes již nikdo nepochybuje o tom, že raný začátek nezajišťuje automaticky výraznou úspěšnost. Zvládnutí cizího jazyka není totiž závislé na tom, odkdy se jej dítě začne učit, ale na kvalitním jazykovém i pedagogickém vedení, na pravidelnosti a výši hodinové dotace pro samotnou výuku. Nestačí tedy pouze přání a tlak rodičů a nadšení vyučujícího“, říká Alena Coubalová (2012) z Národního institutu pro další vzdělávání v reakci na otázku rozvoje vícejazyčnosti v ČR.

2.1 Jazyková politika České republiky

Jazykové vzdělávání v České republice, vycházející z jazykové vzdělávací politiky Rady Evropy a Evropské unie, podporuje koncept vícejazyčnosti. Spolu s vydáním Národního

plánu výuky cizích jazyků (2005) a v něm obsaženého Akčního plánu výuky cizích jazyků pro období 2005 – 2008 byly stanoveny cíle, přičemž byl vysloven základní požadavek, aby byl občan Evropy schopen komunikovat ve dvou cizích jazycích. Při realizaci tohoto požadavku se mezi prioritními aktivitami objevuje zahájení výuky již v posledním ročníku předškolního stupně vzdělávání. Ačkoli se zdá, že Akční plán pro výuku cizích jazyků vnímá výhodu velmi rané výuky jako samozřejmost, zdůrazňuje: „*Rané vyučování není chápáno jako klasická výuka, ale především jako příprava na jeho osvojování.*“

Jelikož je výuka cizích jazyků v oblasti preprimárního vzdělávání nepovinná, samostatně se jí nezabývá ani Rámcový vzdělávací program pro předškolní vzdělávání (2004). Akční plán pro výuku cizích jazyků v oblasti předškolního vzdělávání si však klade jako jeden ze svých cílů do RVP PV jazykovou propedeutiku cizích jazyků zařadit. Zařazení anglické výuky do školního vzdělávacího programu je tedy rozhodnutím každé mateřské školy.

Avšak to, že mateřská škola výuku anglického jazyka nabízí, nutně neznamená, že ji do svého školního vzdělávacího programu zařazuje. Ze strany mateřských škol může jít o jistou pragmatičnost či obavu z toho, že by se jim nemuselo podařit své cíle naplnit (zpráva ČŠI, 2010).

2.2 Kvalifikovaný učitel

Kvalifikovanost učitele, který vede výuku anglického jazyka nejen v mateřských školách, je považována za velmi významný faktor při tomto procesu. Zajištění dostatečného počtu kvalitních učitelů cizích jazyků si klade jako hlavní úkol již zmiňovaný Národní plán výuky cizích jazyků. Faktické důkazy však vypovídají o tom, že takovýchto aprobovaných učitelů je jak na preprimárním, tak primárním stupni, zatím nedostatek. V podmínkách mateřských škol je především důležité nejen aby učitel, tedy pedagog se zaměřením na předškolní věk, znal specifika předškolního věku, ale stejně tak je důležitá cizojazyčná kompetence. Nedostatek kvalifikovaných učitelů pro výuku anglického (cizího) jazyka patří k jednomu z nejvíce vyzdvihovaných a zároveň nejzávažnějších argumentů proti cizojazyčné výuce v mateřských školách.

Podle zprávy České školní inspekce (2010), která v letech 2006 – 2009 zjišťovala a hodnotila úroveň výuky cizích jazyků v předškolním, základním i středním stupni vzdělávání, bylo u poloviny z celkových 115 mateřských škol zaznamenáno seznamování s cizím jazykem, kdy se převážně jednalo o jazyk anglický. Podle zjištěných informací bylo jazykové

vzdělávání zajišťováno z větší části externími pracovníky s různou úrovní zvládnutí cizího jazyka, avšak podle ČŠI lze předpokládat, že nedisponovali odbornou kvalifikací učitele mateřské školy. V ostatních mateřských školách byla výuka vedena učitelkami mateřských škol taktéž s různou úrovní jazykového vzdělání (i když třeba vyučovaný cizí jazyk ovládají, nemají odpovídající jazykovou kompetenci), které však nebylo zaměřeno na zvládnutí didaktických postupů, forem a metod práce v cizím jazyce. 29 % externích nebo interních vyučujících vyučovalo cizí jazyk, aniž by měli osvědčení dokládající úroveň znalostí cizího jazyka. Z šetření české školní inspekce v rámci personálních podmínek tedy vyplývá, že je nedostatek vhodných lektorů a kvalifikovaných učitelů pro výuku anglického jazyka, případně je nedostatek financí na jejich zaplacení.

Na základě těchto faktů je adekvátní ptát se, zda v některých případech výuka nezpůsobuje spíše škodu než užitek, a zda nedochází k demotivaci dětí či místo budování pozitivního postoje k výuce cizích jazyků spíše postoj negativní.

Podle Havlíčkové (2006) musí mít předškolní učitel angličtiny na paměti celkové vzdělávání dítěte, ne pouze plánování hodin anglického jazyka. Musí si být vědom důležitosti celkového rozvoje předškolního dítěte, které zahrnuje jeho intelektový, fyzický, emočně-sociální a sociální rozvoj.

Kvalifikovaný učitel je jako nejdůležitější faktor považován také Hanušovou a Najvarem (2006, s. 9), kteří tvrdí, že „...čím mladší je žák, který se učí cizímu jazyku, tím důležitější je kvalifikace pedagoga, a to jak po stránce komunikativní kompetence v cílovém jazyce, tak i po stránce pedagogicko-psychologické vybavenosti. Bez splnění této základní podmínky nemůže zavádění výuky cizích jazyků do stále nižších ročníků (...) přinést očekávané výsledky.“

Podle autorů využití „času dítěte“ k dosažení náročného úkolu, jež zvládnutí cizího jazyka představuje, je nesprávně vnímáno laickou veřejností i politickou reprezentací ČR jako jednoduché a elegantní řešení. Vyjadřují obavy nad kritickým nedostatkem kvalifikovaných učitelů, díky čemuž je téměř nemožné dospět k očekávaným efektům.

Je také důležité si uvědomit fakt, že výuka anglického jazyka bývá v mateřských školách často zavedena na žádost rodičů a mateřské školy se jim snaží vyjít vstříc za každou cenu, i za takových podmínek, kdy pro výuku nemají plně kompetentního pedagoga. Je tedy zapotřebí dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků nejen v oblasti jazykových kompetencí, proto Národní plán výuky cizích jazyků (2005) počítá se zařazením předmětu „jazykové

propedeutiky“ a angličtiny do studijního programu přípravy budoucích učitelů mateřských škol. Jak již bylo zmíněno, jazykové vzdělávání v preprimární oblasti je nepovinné a je tak závislé na odborné kvalifikaci učitelek mateřských škol.

2.3 Jazyková propedeutika

Myšlenka jazykové propedeutiky vychází z úvahy, že předmětům, které na základní škole hrají ve školních standardech jednu ze zásadních rolí, předchází propedeutický předmět, který slouží jako jakýsi „úvod do studia“ onoho předmětu. Výuka cizího jazyka na základní škole však žádnou propedeutickou přípravu („jazykovou prvouku“) neměla či nemá (Najvar, 2004).

Nejenže se tedy jazyková propedeutika začala objevovat na základních školách od prvního ročníku, ale Akční plán výuky cizích jazyků pro období 2005 – 2008 obsažený v Národním plánu výuky cizích jazyků (2005) s touto jazykovou propedeutikou počítá také do posledních ročníků mateřských škol.

Podle Akčního plánu se „*děti ve velmi raném věku (...) učí vážit ostatních kultur, začínají být otevřenější vůči ostatním a projevují o ně zájem. Jazykové vzdělávání v mateřských školách formuje klíčové postoje vůči jazykům a kulturám a vytváří základy pro celoživotní jazykové vzdělávání. Rodiče a učitelé potřebují být informováni o výhodách a zákonitostech raného vzdělávání v cizích jazycích.*“

Tento plán vyžaduje, aby se takto koncipovaná výuka zaváděla denně v krátkých intervalech. Kolik mateřských škol však takovouto výuku může nabídnout? Podle dostupných informací ze zprávy České školní inspekce (2010) se to děje pouze v málo případech, konkrétně v 8% ze 115 navštívených mateřských škol. Akční plán také zdůrazňuje, že „*jiný způsob výuky cizího jazyka je v mateřské škole neefektivní, nedá se srovnat s dvojjazyčným prostředím v rodině.*“ Oproti tomu jedenkrát týdně cizojazyčnou výuku uskutečňovalo 64% navštívených mateřských škol a v 70% mateřských škol byla cizojazyčná výuka poskytována za příplatek formou zájmového kroužku.

Je patrné, že pokud mateřská škola nabízí výuku pouze jednou týdně s časovou dotací jedné hodiny, nemohou být očekávány viditelné výsledky, což by také mělo být zřejmé především rodičům, kteří si často výuku přejí s velkými očekáváními a pak mohou být zklamáni.

Pedagožka a lektorka anglického jazyka u dětí předškolního věku Lenka Otřísalová (2010) se v příspěvku pro Učitelství noviny vyjadřuje k problematice preprimární výuky anglického jazyka: „*Ze své pedagogické praxe hodnotím jako nejefektivnější, pokud děti přicházejí s angličtinou do kontaktu denně a anglický jazyk prolíná do všech činností. Pokud s cizím jazykem pracuje učitel, který děti zná, děti mají důvěru, mají pocit bezpečí ze známého prostředí a známého člověka. Pokud však učitel chce vyučovat děti v mateřské škole anglickému jazyku, měl by mít jazykové a též pedagogické kompetence. Nelze učit děti cizímu jazyku bez jeho znalosti, stejně tak je potřebné znát potřeby dětí a dále pedagogická a psychologická specifika.*“

Jsem toho názoru, že každodenní prolínání anglického jazyka do všech činností je pro děti předškolního věku nejpřirozenější způsob, jak se s jazykem seznámit. Výhodou také je, že je učitelka s dětmi denně a zná je, může tak anglické „chvilky“ zařazovat promyšleně. Jedná se o nenucený způsob a nijak to nepřenáší „školní výuku“ do světa her, naopak se domnívám, že tato cesta spíše ke komunikaci a jazyku motivuje a co je podstatné, nevytváří u dětí ostych, který je velmi častou překážkou v cizojazyčné komunikaci v pozdějším věku.

Lojová (2005) zmiňuje, že jedním z nejdůležitějších cílů je vytvoření pozitivního postoje k učení se cizím jazykům, jelikož při nevhodném působení hrozí demotivace dětí.

Podle Průchy (2010) je zahájení výuky v mateřské škole přijatelné pouze za předpokladu, že je výuka chápána jako jeden z prostředků jazykových her. Zpochybňuje však klíčovou roli výuky pro snadnější osvojování jazyka v pozdějším věku, jelikož to výzkumné nálezy neprokazují.

Tento příklad je v kontrastu s názorem těch rodičů, kteří si výuku anglického jazyka v předškolním věku přejí z přesvědčení, že to jejich dětem ulehčí podmínky při dalším – pozdějším – studiu jazyka. Avšak i zde má své místo právě otázka kontinuity mezi jednotlivými stupni škol.

Domnívám se, že by anglický jazyk neměl být koncipován jako „předmět“, ale měl by být dětem představován ve světle praktickém s prolínáním do každodenních činností tak, jak navrhuje Akční plán (Národní plán výuky cizích jazyků, 2005). Ačkoli si děti předškolního věku ještě neuvědomují, že je anglický (cizí) jazyk komunikačním prostředkem, měla by v tomto období jeho výuka přispět k pozdější otevřenosti vůči jiným kulturám, názorům a světu obecně. Hlavně v pozdějším věku by měl být jazyk vnímán jako brána do světa příležitostí, neomezeného pole možností, pocitu „jazykové neomezenosti“. Toto by dětem, dle mého názoru, mělo být pozdější motivací k učení. Pro většinu lidí, stejně jako pro mne, byl

anglický jazyk na základních školách pouhým předmětem, kde snahou bylo získat dobrou známku na vysvědčení. Až později se mé vnímání jazyka, vlivem častějšího styku s cizí řečí také mimo školní prostředí, změnilo.

2.4 Kontinuita výuky anglického jazyka mezi MŠ a ZŠ

Zajištění kontinuity ve výuce anglického jazyka mezi preprimárním a primárním stupněm je jedním z předpokladů úspěchu. Zdá se, že se situace v posledních letech zlepšila, avšak stále přetrvává problém v personálním zajištění výuky cizích jazyků. Povinná jazyková výuka v ČR je od roku 2007 stanovena do 3. ročníku základní školy. Národní plán výuky cizích jazyků (2005) počítá s navázáním na jazykovou propedeutiku v mateřské škole a zavedením výuky cizího jazyka již od 1. ročníku základní školy formou krátkých intervalů ve všech předmětech s využitím projektu „Cizí jazyky napříč předměty 1. stupně ZŠ“. Výuka v podobě zařazení této formy jazykové propedeutiky jako alternativy k výuce cizího jazyka je, jak již bylo zmíněno nepovinná, a tak záleží na každé škole, zda výuku zavede, či ne. Zavedení takovéto výuky totiž předpokládá, že je každý pedagog schopen v rámci svého předmětu integrovat prvky cizího (většinou anglického) jazyka. K tomuto je potřeba dalšího vzdělávání a proškolení vyučujících, s čímž také Národní plán výuky cizích jazyků počítá.

Některé základní školy tak nabízí výuku „napříč předměty 1. stupně“ již od prvního nebo druhého ročníku, některé výuku anglického jazyka nabízí v podobě kroužku, aby vyhověly přáním rodičů. Ostatní základní školy se zavedením výuky jazyka čekají až do 3. ročníku.

Časté nezajištění návaznosti výuky slouží také jako argument vystupující proti předškolní výuce anglického jazyka. Děti, které začaly s výukou anglického jazyka již v předškolním věku, často nemají možnost kontinuálně na výuku navázat na základní škole (Lojová, 2005). Existují zde dva názory týkající se této problematiky. Jedním názorem je, že poznatky, které děti v předškolním věku nabyly, rychle zapomenou a se vstupem do 3. ročníku se učivo budou učit znovu od začátku. Druhým názorem je, že předškolní výuka dětem při zahájení povinné výuky jazyka na základní škole dává „náskok“ před ostatními dětmi a výuka je pro ně jednodušší.

Podle Lojové (2005) jsou to právě učitelé, argumentující vlastní zkušeností, že takovéto děti jsou rychlejší, lehce se jim vybavují slova, fráze nebo výslovnost, což vede k efektivnějšímu učení, přispívá k utváření sebevědomí a pozitivního smýšlení o sobě sa-

mém. Argumentují také rozsáhlou zásobou naučených slov, frází, písní, říkanek, které jim podle všeho ulehčují následné učení jazyka na základní škole. Ačkoli je jasné, že tyto zkušenosti nemohou být zevšeobecňovány, je přece jen možné, že při kvalitním a odborném vedení se mohou pozitivní výsledky dostavit.

Vzhledem k jazykové politice v ČR je prozatím otázkou návaznosti mezi preprimárním a primárním stupněm úkolem především pro rodiče, jelikož zajištění návaznosti mezi MŠ a ZŠ zajišťují právě oni buďto výběrem základní školy s takovou nabídkou nebo formou jazykového kroužku.

II. PRAKTICKÁ ČÁST

3 CHARAKTERISTIKA VÝZKUMU ZABÝVAJÍCÍHO SE POSTOJI RODIČŮ A UČITELEK MŠ K VÝZNAMU PREPRIMÁRNÍ VÝUKY ANGLICKÉHO JAZYKA

Praktická část bakalářské práce je zaměřena na zkoumání názorů rodičů a učitelek mateřských škol k významu preprimární výuky anglického jazyka. Jelikož se téma výuky anglického jazyka již v předškolním věku stalo často diskutovaným a také poměrně častým dějem, zajímalo mne, jak se k němu staví rodiče, kteří celému dění takřkajíc udávají rytmus. Zajímaly mne také názory učitelek MŠ, které výuku buďto samy vedou nebo se s ní v mateřské škole nepřímo setkávají. Výzkum je zaměřen především na výuku anglického jazyka v prostředí mateřských škol.

V rámci srovnání situace s výukou anglického jazyka ve zkoumaných mateřských školách a celkovou situací ve Zlínském kraji, jsem provedla statistický průzkum týkající se výuky anglického jazyka ve všech mateřských školách Zlínského kraje. Výsledky ukázaly, že z celkových 348 mateřských škol ve Zlínském kraji jich výuku anglického jazyka nabízí 176, tedy 51% (viz. Příloha č. 4).

3.1 Hlavní výzkumný cíl

Z již zmíněných důvodů je tedy hlavním výzkumným cílem mé bakalářské práce zjistit názory rodičů a učitelek mateřských škol na význam preprimární výuky anglického jazyka.

3.2 Dílčí výzkumné cíle

- Zjistit převažující názory na preprimární výuku anglického jazyka mezi rodiči (deskriptivní výzkumný cíl)
- Zjistit převažující názory na preprimární výuku anglického jazyka u učitelek MŠ (deskriptivní výzkumný cíl)
- Zjistit rozdíly v názorech na preprimární výuku anglického jazyka mezi učitelkami MŠ a rodiči (relační výzkumný cíl)

3.3 Výzkumné otázky

1. Jaký převažuje názor mezi rodiči na preprimární výuku anglického jazyka?

2. Jaký převažuje názor mezi učitelkami MŠ na preprimární výuku anglického jazyka?
3. Jsou rozdíly v názorech rodičů a učitelek na otázku významu preprimární výuky anglického jazyka?
4. Jsou rozdíly v názorech rodičů a učitelek na tvrzení, že čím dříve se dítě začne anglický jazyk učit, tím lépe?
5. Jsou rozdíly v názorech rodičů a učitelek na tvrzení, že pre - primární výuka anglického jazyka ulehčí dítěti jeho pozdější výuku jazyka na základní škole?
6. Jsou rozdíly v názorech rodičů a učitelek na tvrzení, že preprimární výuka anglického jazyka má význam i přes to, že výuka jazyka na většině běžných základních škol má návaznost až od 3. ročníku?

3.4 Formulace hypotéz

Hypotézy jsem stanovila u těchto 4 výzkumných otázek:

- 1. Jsou rozdíly v názorech rodičů a učitelek na otázku významu preprimární výuky anglického jazyka?**

1H₀: Předpokládám, že nejsou názory na význam preprimární výuky anglického jazyka u rodičů i učitelek MŠ rozdílné.

1H_a: Předpokládám, že jsou názory na význam preprimární výuky anglického jazyka u rodičů a učitelek MŠ rozdílné.

- 2. Jsou rozdíly v názorech rodičů a učitelek na tvrzení, že čím dříve se dítě anglický jazyk začne učit, tím lépe?**

2H₀: Předpokládám, že nejsou názory rodičů a učitelek na tvrzení, že čím dříve se dítě začne anglický jazyk učit, tím lépe, rozdílné.

2H_a: Předpokládám, že jsou názory rodičů a učitelek na tvrzení, že čím dříve se dítě začne anglický jazyk učit, tím lépe, rozdílné.

- 3. Jsou rozdíly v názorech rodičů a učitelek na tvrzení, že preprimární výuka anglického jazyka ulehčí dítěti jeho pozdější výuku jazyka na základní škole?**

3H₀: Předpokládám, že nejsou názory rodičů a učitelek na tvrzení, že preprimární výuka anglického jazyka ulehčí dítěti jeho pozdější výuku jazyka na základní škole, rozdílné.

3H_a: Předpokládám, že jsou názory rodičů a učitelek na tvrzení, že preprimární výuka anglického jazyka ulehčí dítěti jeho pozdější výuku jazyka na základní škole, rozdílné.

4. Jsou rozdíly v názorech rodičů a učitelek na tvrzení, že preprimární výuka anglického jazyka má význam i přes to, že výuka jazyka na většině běžných základních škol má návaznost až od 3. ročníku?

4H₀: Předpokládám, že nejsou názory rodičů a učitelek na tvrzení, že preprimární výuka anglického jazyka má význam i přes to, že výuka jazyka na většině běžných základních škol má návaznost až od 3. ročníku, rozdílné.

4H_a: Předpokládám, že jsou názory rodičů a učitelek na tvrzení, že preprimární výuka anglického jazyka má význam i přes to, že výuka jazyka na většině běžných základních škol má návaznost až od 3. ročníku, rozdílné.

3.5 Druh výzkumu

Z důvodu porovnání postojů u většího počtu respondentů byl zvolen kvantitativní druh výzkumu.

3.6 Metoda výzkumu

Výzkumnou metodou bylo zvoleno dotazníkové šetření, vzhledem k možnosti získání informací od většího počtu respondentů a také jeho rychlejšímu charakteru. Samotnému výzkumu předcházelo menší pilotážní přezkoušení dotazníku.

Otázky, ze kterých je dotazník složen, jsou mé vlastní. Většinou se jedná o uzavřené otázky, avšak u stěžejních otázek byl dán respondentovi prostor pro vyjádření. Tyto vyjádření slouží jako doplňující informace.

3.7 Výzkumný soubor

Výzkumný soubor se skládá z rodičů dětí navštěvujících mateřské školy a učitelek mateřských škol ve Zlínském kraji. Jedná se o dostupný druh výběru výzkumného vzorku. Dotazníky pro rodiče byly rozdaný do 6 mateřských škol, z celkového počtu 120 rozdaných dotazníků byla návratnost 53 dotazníků, tedy 44%. Dotazníky pro učitelky byly rozdaný do 7 mateřských škol, z celkového počtu 60 rozdaných dotazníků byla návratnost 45 dotazníků, tedy 75%. Výzkum byl prováděn začátkem února 2013.

4 VYHODNOCENÍ A INTERPRETACE VÝSLEDKŮ DOTAZNÍKOVÉHO ŠETŘENÍ

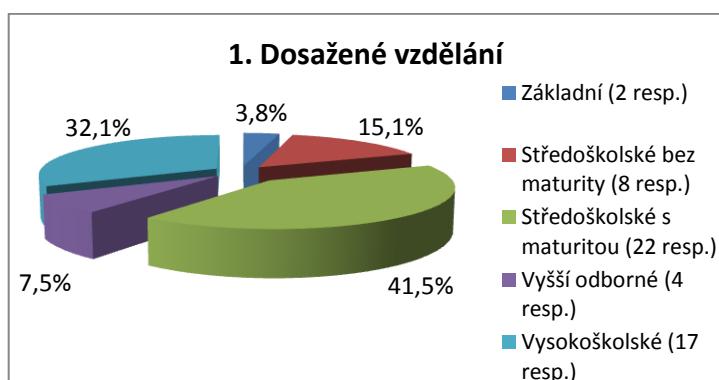
Nejprve se zaměřím na vyhodnocení výsledků dotazníkového šetření, které probíhalo u rodičů, poté na vyhodnocení u učitelek MŠ a nakonec budou výsledky u vybraných otázek obou skupin porovnány. Data, která byla pomocí dotazníku získána, jsou zpracována pomocí programu MS Excel do podoby grafů, případně tabulek.

4.1 Výsledky dotazníkového šetření u rodičů

A. Osobní údaje a vlastní kontakt rodičů s anglickým jazykem

1. Dosažené vzdělání

První otázkou bylo zjišťováno nejvyšší dosažené vzdělání rodičů. Z výsledků výzkumu vyplývá, že z celkového počtu 53 respondentů je nejpočetnější zastoupení u středoškolského vzdělání s maturitou, kterého dosáhlo 41,5% respondentů. 32,1 % respondentů dosáhlo vysokoškolského vzdělání, 15,1 % respondentů dosáhlo středoškolského vzdělání bez maturity, 7,5 % dosáhlo vyššího odborného vzdělání a 3,8% respondentů dosáhlo základního vzdělání. Je tedy základním předpokladem, že se téměř výhradní většina respondentů setkala s určitou formou výuky cizího jazyka a má tedy osobní zkušenost s touto problematikou.

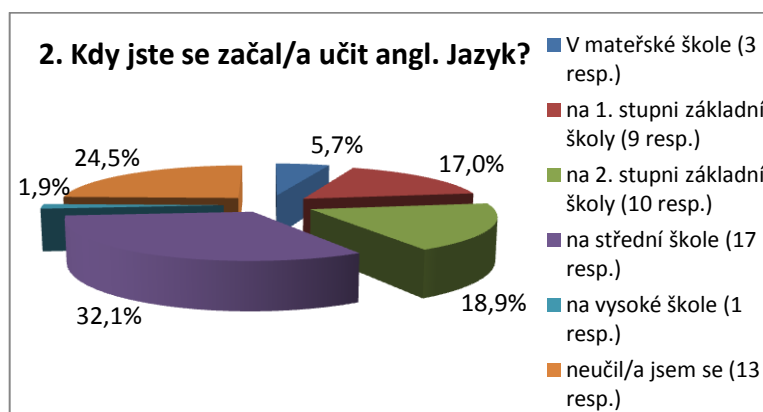

Graf 1. Dosažené vzdělání

2. Kdy jste se začal/a učit anglický jazyk?

Zajímalo mne, kdy sami rodiče začali s výukou anglického jazyka, a z výsledků vyplývá, že nejvíce, tedy 32,1 % z celkového počtu 53 respondentů se začalo jazyk učit na střední škole. Ukázalo se, že přes původní předpoklad se poměrně vysoké číslo, tedy 24,5% re-

spondentů anglický jazyk neučili vůbec. 18,9 % respondentů odpovědělo, že s výukou jazyka začali na 2. stupni základní školy a 17 % respondentů s výukou začali na 1. stupni základní školy. V mateřské škole se začalo anglický jazyk učit 5,7 % respondentů a u 1,9 % respondentů byl zaznamenán začátek s výukou až na vysoké škole.

Graf 2. Začátek výuky Aj

3. Učí se Vaše dítě předškolního věku anglický jazyk?

U této otázky se dotazník větví a rozděluje rodiče na ty, jejichž děti začínají s výukou již v předškolním věku, a na ty, jejichž děti se anglický jazyk neučí. Z výsledků vyplývá, že 57% respondentů odpovědělo kladně, tedy že se jejich dítě anglický jazyk učí, 43% respondentů odpovědělo záporně, tedy že se jejich dítě anglickému jazyku neučí. V případě, že respondent odpověděl *ano*, přistupuje k následující otázce. V případě odpovědi *ne* respondent pokračuje otázkou č. 10.

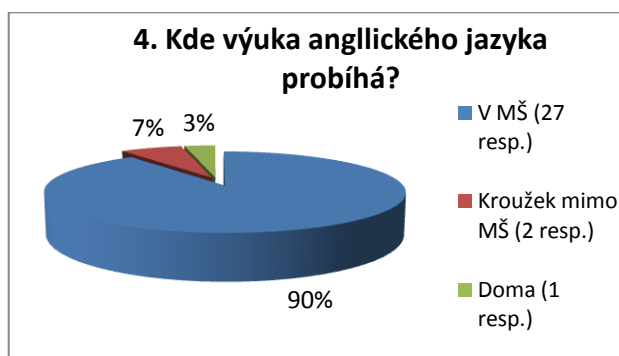
Tab. 1. Zjištění, zda se respondentovo dítě předškolního věku učí Aj

Učí se Vaše dítě předšk. věku angl. jazyk?	Absolutní četnost	Relativní četnost
Ano	30	57%
Ne	23	43%
CELKEM	53	100%

B. Otázky týkající se těch rodičů, jejichž děti se učí anglický jazyk (otázky 4 – 9 v dotazníku)

4. Kde výuka anglického jazyka probíhá?

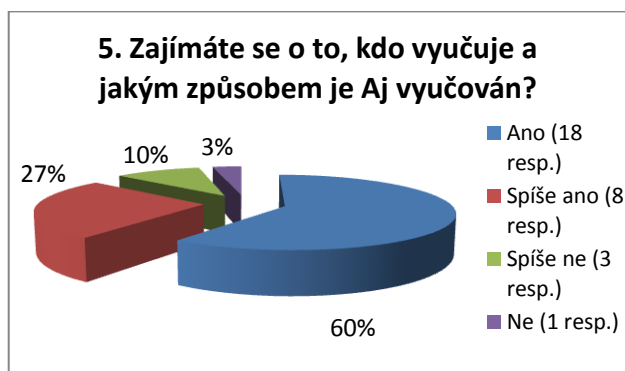
Z celkového počtu 30 respondentů, jejichž dítě se anglický jazyk učí, jich 90% odpovědělo, že výuka jazyka probíhá v prostředí mateřské školy, 7% respondentů odpovědělo, že jejich dítě navštěvuje výuku anglického jazyka v podobě kroužku probíhajícího mimo mateřskou školu. Dá se tedy předpokládat, že u těchto 7% je zájem o to, aby se dítě již v předškolním věku učilo anglickému jazyku, i když tuto výuku např. mateřská škola, kterou dítě navštěvuje, neposkytuje. Ve 3 %, které odpovídají jednomu respondentovi, byla odpověď, že se dítě učí anglickému jazyku doma.

Graf 3. Místo, kde výuka probíhá

5. Zajímáte se o to, kdo vyučuje a jakým způsobem je anglický jazyk vyučován?

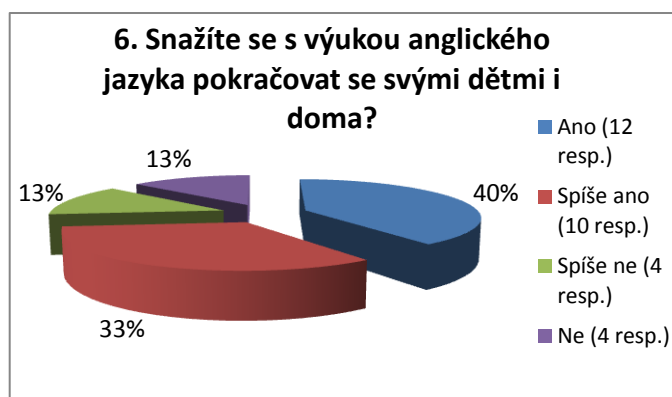
Cílem této otázky bylo zjistit, zda se respondenti zajímají o výuku anglického jazyka u svého dítěte či jsou v této oblasti spíše pasivní. Z výsledků vyplývá, že většina respondentů se zajímá o to, kdo vede a jakým způsobem je výuka vedena, což si myslím, že je velmi pozitivní. Odpověď ano zvolilo 60 % respondentů, jedná se tedy o nejčastější odpověď. Druhou nejčastější odpovědí bylo spíše ano, kterou označilo 27 % respondentů, spíše se o průběh výuky nezajímá 10% respondentů a ve 3 %, které odpovídají jednomu respondentovi, byla odpověď ne.

Graf 4. Zjištění, zda se rodiče zajímají o vedení a průběh výuky

6. Snažíte se s výukou anglického jazyka pokračovat se svými dětmi i doma?

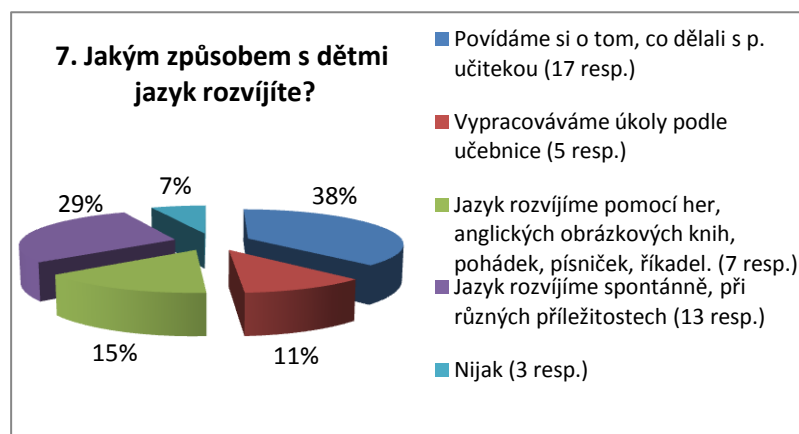
U této otázky byla nejpočetnější odpověď ano, kterou označilo 40% z celkového počtu 30 respondentů. Druhou nejčastější odpovědí byla odpověď spíše ano, kterou označilo 33% respondentů. Jak je vidět jsou kladné odpovědi vcelku početné a domnívám se tedy, že je takovéto propojení s výukou v mateřské škole pro dítě důležité. Odpověď spíše ne označilo 13% respondentů a stejné procento respondentů označilo odpověď ne, lze tedy říci, že se záporná odpověď objevila u 26% respondentů.

Graf 5. Zjištění, zda respondenti pokračují s výukou jazyka také doma

7. Jakým způsobem s dětmi anglický jazyk rozvíjíte? (možno více odpovědí)

Otázka zjišťovala, jak rodiče doma s dětmi jazyk rozvíjí. Zdá se, že nejvíce rodičů (57%) si s dětmi povídá o tom, co dělali v MŠ či kroužku s paní učitelkou. Spontánně, při různých příležitostech jazyk rozvíjí o něco méně, 43%, rodičů. 23% respondentů jazyk rozvíjí pomocí her, anglických obrázkových knih, pohádek, písniček, říkadel. Z učebnice s dětmi vypracovává úkoly 17% rodičů a 10% rodičů s dětmi jazyk nijak nerozvíjí.

Graf 6. Způsob, jakým respondenti rozvíjejí anglický jazyk se svými dětmi

8. *Hodláte na výuku anglického jazyka u svého dítěte navázat i na základní škole?*

U této otázky byla u všech 30 respondentů označena kladná odpověď, tedy ano. Vyjádření některých respondentů bylo, že to považují za nutnost a podle toho také budou vybírat školu. Někteří se však vyjádřili, že na výuku navážou pouze v rámci školní výuky. Mezi dalšími argumenty bylo, že je anglický jazyk světovým jazykem, a proto je to nutné, návaznost pomůže dítěti k snazšímu učení, k lepší orientaci v zahraničí nebo bude mít více otevřených možností.

9. *Pokud by výuka nebyla nabízena školou od 1. třídy, jste ochoten/tna zajistit výuku formou kroužku či jiné mimoškolní aktivity?*

Na tuto otázku většina respondentů odpověděla kladně, v 83% zvolila odpověď ano. Někteří respondenti argumentují především tím, že je cizí jazyk v dnešní době důležitý a jsou ochotni zajistit soukromou výuku anglického jazyka či kroužek, jinak dítě zapomene, co se již naučilo. Mezi dalšími odpověďmi se objevuje, že také záleží na zájmu dítěte. 17% dotazovaných označilo odpověď ne. Mezi ně patří ti respondenti, kteří v předchozí otázce uvedli, že na výuku hodlají navázat až v rámci školní výuky a argumentují především tím, že je první třída pro dítě náročná a probíhá plno změn, nechtějí dítě zatěžovat a na kroužky je ještě brzy. Mezi dalšími vyjádřeními respondentů se zápornou odpovědí se také objevuje, že na výuku navážou formou domácí výuky jazyka.

Tab. 2. Zajištění návaznosti v podobě kroužku či jiné mimoškolní aktivity

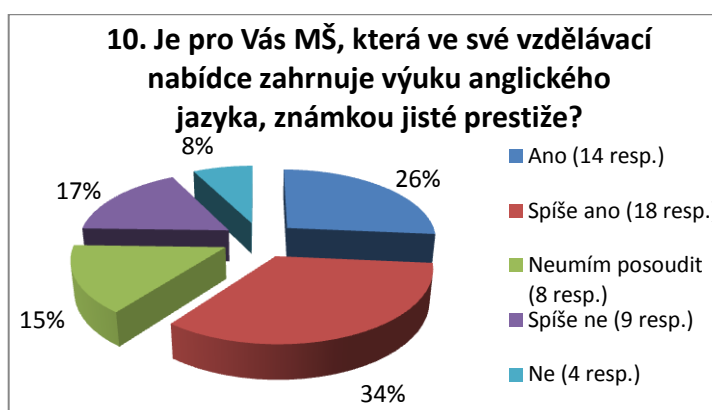
Pokud by výuka nebyla nabízena školou od 1. třídy, jste ochoten/tna zajistit výuku formou kroužku či jiné mimoškolní aktivity?	Absolutní četnost	Relativní četnost
Ano	25	83%
Ne	5	17%
CELKEM	30	100%

C. Postoje k preprimární výuce anglického jazyka

Následující otázky se týkají již celého výzkumného vzorku.

10. Je pro Vás mateřská škola, která ve své vzdělávací nabídce zahrnuje výuku anglického jazyka, známkou jisté prestiže?

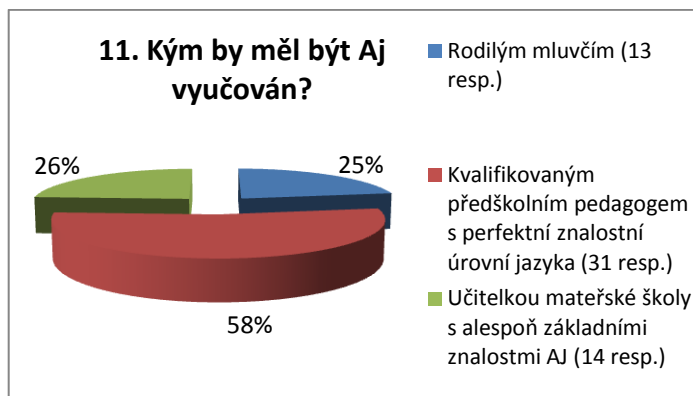
Tato otázka měla za úkol zjistit, zda je výuka anglického jazyka v mateřské škole pro rodiče známkou určité kvality či úrovně školy. Z výsledků výzkumu vyplývá, že mateřská škola s nabídkou jazyků opravdu pro většinu respondentů jistou prestiž představuje. Nejpočetnější odpovědí bylo spíše ano, kterou z celkového počtu 53 respondentů označilo 34% dotázaných, druhou nejčastější odpovědí byla odpověď ano, kterou označilo 26% respondentů. V 15%, což je poměrně vysoké číslo, respondenti neuměli posoudit. Odpověď spíše ne označilo 17% respondentů a 8% dotázaných odpovědělo úplně záporně, tedy ne. Ve většině případů záporně odpovídali ti respondenti, jejichž děti se anglický jazyk neučí.

Graf 7. Zjištění, zda MŠ s nabídkou výuky anglického jazyka představují pro rodiče jistou prestiž

11. Anglický jazyk by měl být podle Vašeho názoru vyučován (možnost více odpovědí):

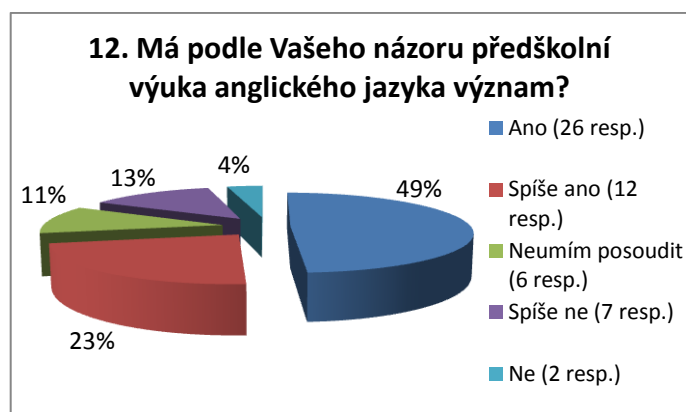
Cílem této otázky bylo zjistit, kdo by měl být podle respondentů ideálním učitelem anglického jazyka v mateřské škole. Většina respondentů je toho názoru, že by měla být výuka vedena kvalifikovaným předškolním pedagogem s perfektní znalostí jazyka. Zmíněnou odpověď označilo 60% respondentů. V porovnání se situací v mateřských školách je takovýto kvalifikovaných učitelů spíše nedostatek. Výuku vedenou učitelkou mateřské školy s alespoň základními znalostmi Aj si představuje 26% respondentů. Téměř stejný počet, 25% respondentů, si myslí, že by měl být jazyk vyučován rodilým mluvčím. Vícečetná odpověď se objevila pouze u 4 respondentů.

Graf 8. Zjištění, kým by měl být anglický jazyk vyučován

12. Má podle Vašeho názoru předškolní výuka anglického jazyka význam?

Tato širší otázka měla za cíl zjistit, jak se respondenti staví k významu preprimární výuky anglického jazyka. Z výsledků výzkumu vyplynulo, že převládá spíše kladný přístup, jelikož 49% respondentů označilo odpověď ano a 23% respondentů označilo odpověď spíše ano. Odpověď spíše ne označilo 13% respondentů, 11% respondentů otázku významu výuky jazyka neumí posoudit a podle 4% respondentů předškolní výuka anglického jazyka význam nemá. Zkrácené výpovědi těch respondentů, kteří své odpovědi zdůvodnili, jsou zpracovány v tabulce 3. níže.

Graf 9. Názor na význam předškolní výuky anglického jazyka

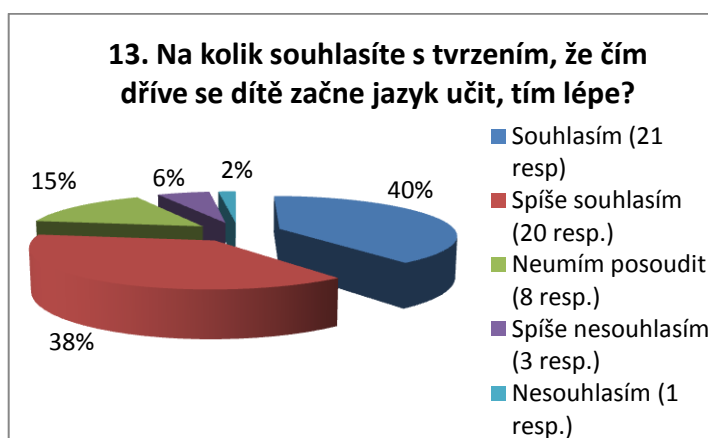
Tab. 3. Zdůvodnění názoru respondentů na význam preprimární výuky Aj

	ZDŮVODNĚNÍ RESPONDENTŮ
Ano	Dítě nasává jako houba (2x). Seznámení dítěte s jazykem (4x). Naučí se trochu výslovnost, naposlouchá (3x). Zapamatuje si základní slovíčka (2x). Dostane základ (1x). Ve škole se dříve chytne (1x). Ano, pokud má dítě zájem (1x).

Spíše ano	Seznámení s jazykem (3x). Výsledků dosáhneme pouze každodenně (1x).
Neumím posoudit	Důležitá je individualita dítěte (1x), na jazykové škole dítě zvládne ve 3 lekciích, co se v MŠ učí 2 roky (1x), význam spíše pro bilingvní či zcestovalé rodiny (1x).
Spíše ne	ZŠ neumí navázat na výuku Aj v předškolním zařízení. Některé děti ještě neumí ani mateřský jazyk. Stačí začít na ZŠ.
Ne	Děti poznávají mateřský jazyk. Pouze opakuji po učitelce. AJ má význam až na ZŠ.

13. Na kolik souhlasíte s tvrzením, že čím dříve se dítě začne jazyk učit, tím lépe?

Jak můžeme vyčíst z výsledků v grafu, většina respondentů odpovídala na tuto otázku kladně, ve 40. % respondenti s tvrzením souhlasí a 38% respondentů s tímto tvrzením spíše souhlasí. Až 15% respondentů však pravdivost tohoto tvrzení neumí posoudit. Spíše s tvrzením nesouhlasí 6% dotazovaných a pouhé 2% s tvrzením nesouhlasí vůbec. Vyjádření těch respondentů, jež své odpovědi zdůvodnili, jsou zpracovány v tabulce č. 4 níže.

Graf 10. Názor na tvrzení, že čím dříve se dítě začne jazyk učit, tím lépe

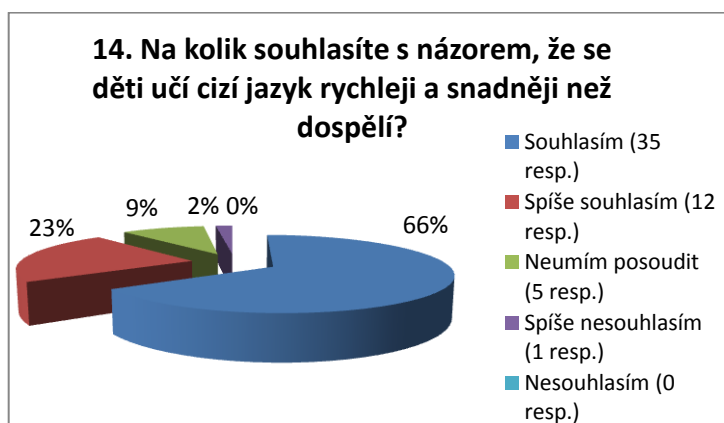
Tab. 4. Zdůvodnění názoru respondentů na tvrzení, že čím dříve se dítě začne jazyk učit, tím lépe

	ZDŮVODNĚNÍ RESPONDENTŮ
Souhlasím	Mozek dětí je jako houba (3x). Malé děti se učí snáze (3x). Přirozeně si osvojí fráze a slovíčka (2x).

Spíše souhlasím	Děti si snadněji pamatují (7x). Je to pro ně jednodušší (3x). Děti jsou bez bloků, jsou tvárnější, vnímavější (2x). 1. cizí jazyk se ukládá do stejné části mozku jako mateřský (1x). Tvrzení platí, ale až od ZŠ. (1x)
Neumím posoudit	Záleží na stylu, rozsahu (2x).
Spíše nesouhlasím	Individuální, do 3 let nemá cenu (1x).
Nesouhlasím	Dítě by se mělo zaměřit na zvládnutí mateřského jazyka.

14. Na kolik souhlasíte s názorem, že se děti učí cizí jazyk rychleji a snadněji než dospělí?

Jak je patrné z grafu, odpověď převážné většiny respondentů byla kladná. S názorem souhlasí 66% dotazovaných, spíše s tímto názorem souhlasí 23% respondentů. Tyto souhlasné názory byly 8 respondenty podpořeny vyjádřením, že děti mají větší schopnost si pamatovat informace, mají k učení lepší předpoklady. 2 respondenti se domnívají, že mají děti přirozený jazykový cit a učí se rychleji všemu novému. Pravdivost tvrzení nedokáže posoudit 9% rodičů a pouhé 2% vyjádřila názor, že s tímto tvrzením spíše nesouhlasí.

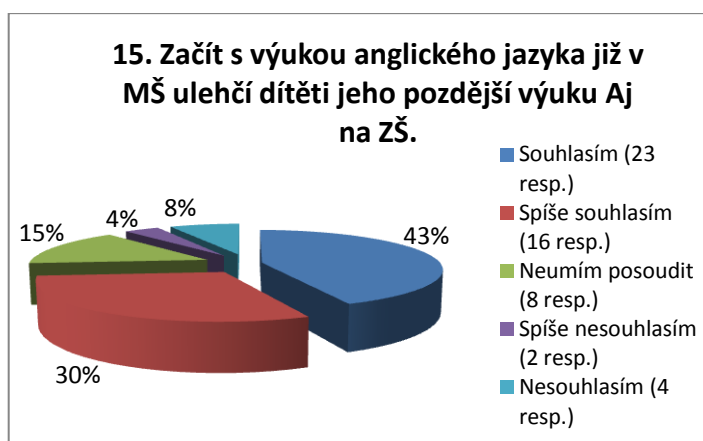

Graf 11. Názor na tvrzení, že se děti učí cizí jazyk rychleji a snadněji než dospělí

15. Začít s výukou anglického jazyka již v mateřské škole ulehčí dítěti jeho pozdější výuku anglického jazyka na základní škole.

I u této otázky, jak můžeme vyčíst z grafu, převládají souhlasné postoje. Zdá se tedy, si většina dotazovaných rodičů myslí, že absolvování předškolní výuky anglického jazyka

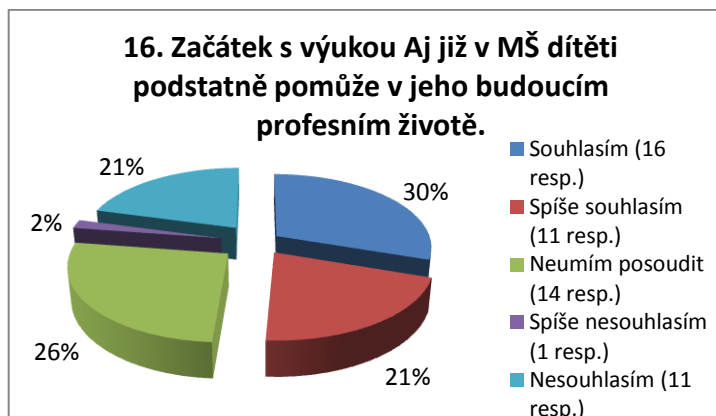
ulehčí dítěti práci při pozdějším učení. Nejčastěji volenou byla odpověď souhlasím, kterou označilo 43% respondentů, druhou nejpočetnější volbou byla odpověď spíše souhlasím, které připadlo 30% respondentů. 4 respondenti svou souhlasnou odpověď zdůvodnili komentářem, že bude mít dítě o cizím jazyku povědomí, jazyk mu nebude cizí, bude znát základy a slovíčka, avšak záleží také na zájmu dítěte. 15% rodičů toto tvrzení neumí posoudit, z nichž 2 respondenti argumentují tím, že záleží na schopnostech dítěte, pokud je kontinuita mezi MŠ a ZŠ narušena. Spíše s tvrzením nesouhlasí 4% a úplně nesouhlasí 8% respondentů. 4 respondenti své nesouhlasné odpovědi zdůvodnili a argumentovali především tím, že se děti ve škole pak v hodinách nudí nebo že děti, které se v MŠ Aj neučily, ostatní děti ve škole rychle dohoní. Jedním z argumentů také bylo, že se děti v MŠ Aj ne naučí.

Graf 12. Názor na tvrzení, že začátek s jazykem již v MŠ ulehčí výuku na ZŠ

16. Začátek s výukou anglického jazyka již v mateřské škole dítěti podstatně pomůže v jeho budoucím profesním životě.

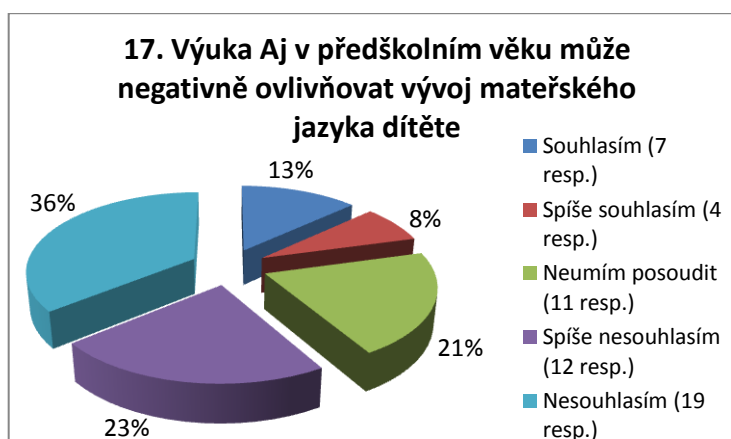
Na základě výsledků z grafu můžeme říci, že ačkoli opět převažují souhlasné názory (30% souhlasí, 21% spíše souhlasí), objevuje se také početný nesouhlasný názor (21% nesouhlasí, 2% spíše nesouhlasí). Avšak velmi vysokých hodnot dosahuje odpověď, neumím posoudit, kterou volilo až 26% respondentů. Mezi komentáři se objevily 3 souhlasné, podle kterých je znalost jazyka potřebná a nezbytná, jazyk se vždy bude hodit a záleží také na nadání dítěte. 3 nesouhlasné komentáře argumentují tím, že nezáleží na cizím jazyce, pokud není přímá návaznost na ZŠ, nemá to smysl a jeden z respondentů nevidí mezi dvěma proměnnými spojitost.

Graf 13. Názor na tvrzení, že začátek s výukou jazyka již v MŠ dítěti pomůže v jeho budoucím profesním životě

17. Výuka anglického jazyka v předškolním věku může negativně ovlivňovat vývoj mateřského jazyka dítěte.

U tohoto tvrzení naopak převažují nesouhlasné názory, nejčastější odpovědí bylo, u 36% respondentů, nesouhlasím. Spíše s tvrzením nesouhlasí 23% rodičů. Ačkoli tedy převládá nesouhlasný názor, opět se objevilo vyšší číslo u neutrální odpovědi, až 21% rodičů pravdivost tohoto tvrzení nedokáže posoudit. Naopak 8% respondentů s tímto tvrzením spíše souhlasí a 13% s tvrzením plně souhlasí. Vyjádření respondentů, kteří své odpovědi zdůvodnili, jsou zpracovány níže v tabulce č. 5.

Graf 14. Názor na tvrzení, že předškolní výuka Aj může negativně ovlivňovat mateřský jazyk dítěte

Tab. 5. Zdůvodnění názoru respondentů na tvrzení, že předškolní výuky Aj může negativně ovlivňovat mateřská jazyk dítěte

	ZDŮVODNĚNÍ RESPONDENTŮ
Souhlasím	Při špatné výslovnosti mateřského jazyka (2x).
Spíše souhlasím	Podle logopedů se toto často objevuje (1x). Pokud má dítě špatnou výslovnost v mateřském jazyce (2x).
Neumím posoudit	První plně ovládat mateřský jazyk, cizí jazyk až později (1x).
Spíše nesouhlasím	I děti z bilingvních rodin nemají potíže a nebilingvní dítě používá cizí jazyk jen výjimečně (1x).
Nesouhlasím	Je to nesmysl, jsou to dvě rozdílné věci (1x). Nesouhlasím, ale měl by zvládat mateřský jazyk (1x). V předškolním věku už má dítě plně osvojeno mateřský jazyk, Aj ho nemůže narušit (1x).

18. Jaký je váš názor na tvrzení, že výuka anglického jazyka v předškolním věku je pro dítě zbytečná zátěž?

Na základě výsledků uvedených v grafu můžeme říci, že si většina rodičů nemyslí, že by byla preprimární výuka anglického jazyka pro dítě zbytečná zátěž. Nejpočetnější byla odpověď nesouhlasím, kterou označilo 43% respondentů, druhou nejpočetnější byla odpověď spíše nesouhlasím, označená u 26% respondentů. Posoudit pravdivost tvrzení neumělo 15% rodičů. Podle názoru 9% respondentů je preprimární výuka anglického jazyka pro dítě zbytečná zátěž a 6% dotazovaných s tímto spíše souhlasí. Zdůvodnění respondentů jsou zpracována v tabulce č. 6 níže.

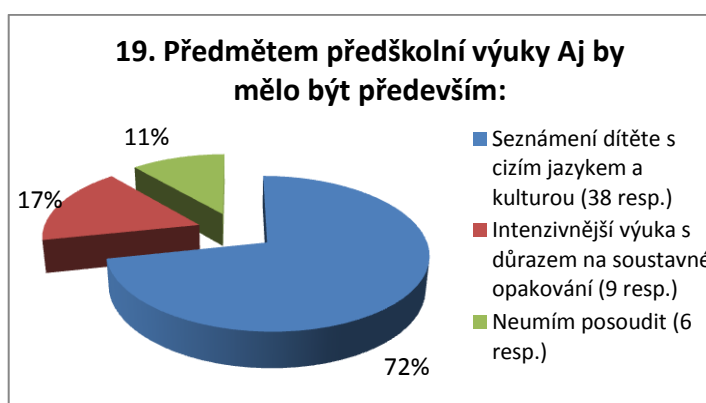
Graf 15. Názor na tvrzení, že je výuka angl. jazyka v předškolním věku pro dítě zbytečná zátěž

Tab. 6. Zdůvodnění názoru na tvrzení, že je výuka Aj v MŠ pro dítě zbytečná zátěž

	ZDŮVODNĚNÍ RESPONDENTŮ
Souhlasím	Nízká kvalita učitelů, nulová návaznost na ZŠ (1x). Stačí až na ZŠ (1x).
Spíše souhlasím	Náročné pro děti (2x). Záleží na zájmu a vitalitě dítěte (1x).
Neumím posoudit	Je to individuální (2x).
Spíše nesouhlasím	Děti to baví (1x). Pokud je to hrou, není to zátěž (1x). Pokud se učí jen slovíčka, není to zátěž. (1x).
Nesouhlasím	Pokud je výuka vedena hrou, zábavnou formou, děti to baví, tak to zátěž není. (2x). Děti jsou k neutahání (1x).

19. Předmětem předškolní výuky anglického jazyka by mělo být především:

U této otázky měli respondenti uvést, co by mělo být předmětem preprimární výuky anglického jazyka. Jak můžeme vyčíst z grafu, převážná většina rodičů si myslí, že by to mělo být seznámení dítěte s cizím jazykem a kulturou. Tento názor sdílí 72% rodičů. 17% si naopak myslí, že by to měla být intenzivnější výuka s důrazem na soustavné opakování. Co by mělo být předmětem výuky, nedokáže posoudit 11% respondentů. Zdůvodnění odpovědí je zpracováno v tabulce č. 7 níže.

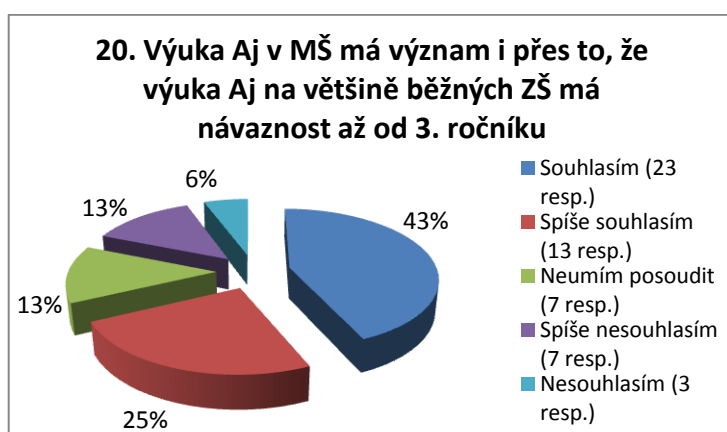
Graf 16. Zjištění, co by mělo být předmětem předškolní výuky angl. jazyka

Tab. 7. Zdůvodnění názoru na to, co by mělo být předmětem předškolní výuky Aj

	ZDŮVODNĚNÍ RESPONDENTŮ
Seznámení dítěte s cizím jazykem a kulturou	Děti by měly získat přehled, ale také musí opakovat (2x). Učit hrou (3x). Nenásilné seznámení pro běžné činnosti, předměty, písně, hry (1x). Jednoznačně seznámení, ostatní zvládnou později (1x). Přirozenou, nenásilnou cestou (2x).
Intenzivnější výuka s důrazem na soustavné opakování	Opakování je důležité, ale nenazývat výukou (1x)
Neumím posoudit	Oboje v rozumné míře (2x)

20. Výuka anglického jazyka v mateřské škole má význam i přesto, že výuka anglického jazyka na většině běžných základních škol má návaznost až od 3. ročníku.

Z výsledků šetření vyplývá, že se většina rodičů domnívá, že výuka Aj má význam i přesto, že povinná výuka anglického jazyka na ZŠ je zavedena až od 3. třídy. Nejčastějším názorem je souhlas s tímto tvrzením, který označilo 43% rodičů. V případě 25% respondentů se pak jedná o názor spíše souhlasím. Zda má výuka význam i přes neposkytnutí návaznosti na ZŠ neumí posoudit 13% rodičů. Stejně procento pak s tímto názorem spíše nesouhlasí a u 6% byl vyjádřen úplný nesouhlas. Zdůvodnění odpovědí je zpracováno v tabulce č. 8 níže.

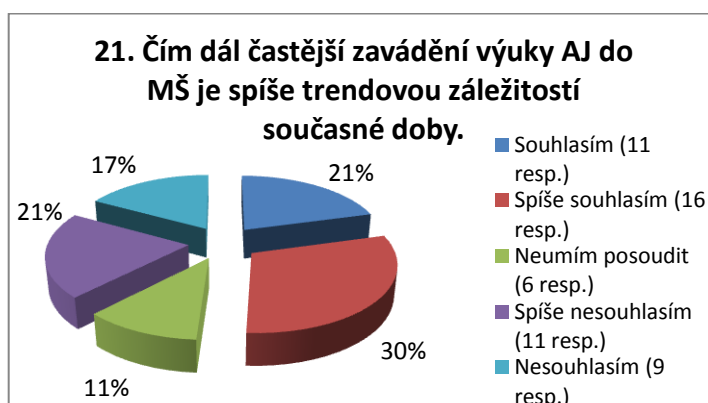
Graf 17. Názor na tvrzení, že výuka Aj v MŠ má význam i přesto, že návaznost na ZŠ je až od 3. ročníku

Tab. 8. Zdůvodnění názoru na tvrzení, že má preprimární výuka Aj význam i bez návaznosti na ZŠ

	ZDŮVODNĚNÍ RESPONDENTŮ
Souhlasím	Pouze v tom případě, že dítě navštěvuje kroužek mimo školu, jinak nemá význam (3x). Ze zkušenosti vím, že je pak výuka lehčí a slovíčka se vybaví (1x). Má význam tam, kde je Aj od 1. třídy. (1x)
Spíše souhlasím	-----
Neumím posoudit	-----
Spíše nesouhlasím	Dítě zapomene bez používání. (1x). Děti zapomenou většinu naučeného učiva a pak opět začínají znova, je to neefektivní (1x).
Nesouhlasím	Děti by se měly zaměřit na jazyk budoucnosti – čínštinu. (1x)

21. Čím dál častější zavádění výuky anglického jazyka do mateřských škol je spíše trendovou záležitostí současné doby.

V případě tohoto posledního tvrzení není názor rodičů úplně jednotný. Nejpočetnější odpovědí je kategorie spíše souhlasím, kterou označilo 30% rodičů. Druhým nejčastějším názorem je kategorie souhlasím označenou 21% respondentů a zároveň kategorie spíše nesouhlasím, kterou označilo také 21% respondentů. Nesouhlas s tvrzením, že je výuka do mateřských škol zaváděna na základě trendu, vyslovilo 17% rodičů. Zbylých 11% respondentů nedokáže platnost tohoto tvrzení posoudit.

Graf 18. Názor na tvrzení, že čím dál častější zavádění Aj do MŠ je spíše trendovou záležitostí

4.2 Výsledky dotazníkového šetření u učitelek mateřských škol

A. Informace o mateřské škole

1. Nabízí Vaše mateřská škola výuku anglického jazyka

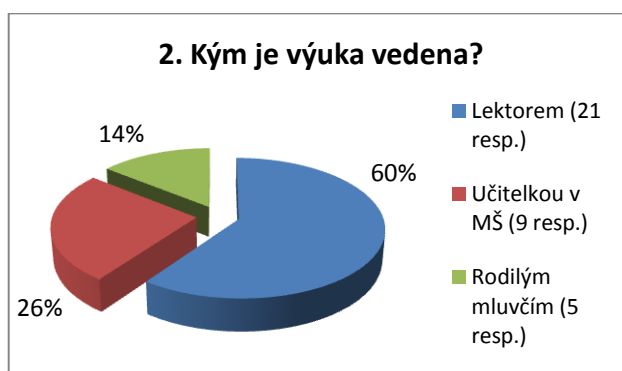
Jak můžeme vyčíst z tabulky, 81% učitelek odpovědělo kladně, 19% označilo zápornou odpověď. Z celkového počtu 8 mateřských škol, ve kterých byl dotazník rozdán, jich pouze 1 výuku anglického jazyka neposkytuje. V 7 mateřských školách probíhá výuka anglického jazyka 1x týdně.

Tab. 9. Nabídka výuky anglického jazyka

Nabízí Vaše MŠ výuku anglického jazyka?	Absolutní četnost	Relativní četnost
Ano	35	81%
Ne	8	19%
CELKEM	43	100%

2. Pokud ano, kým je výuka vedena?

Jak z výsledků šetření vyplývá, nejčastější odpovědí (60% učitelek z celkových 35) bylo, že je výuka vedena lektorem. Lektor vede výuku Aj ve 4 zkoumaných mateřských školách. 26% učitelek odpovědělo, že je výuka vedena učitelkou mateřské školy. Tyto odpovědi byly zaznamenány ve 2 zkoumaných mateřských školách. V 1 mateřské škole je výuka vedena rodilým mluvčím, kterého jako odpověď uvedlo 14% učitelek.

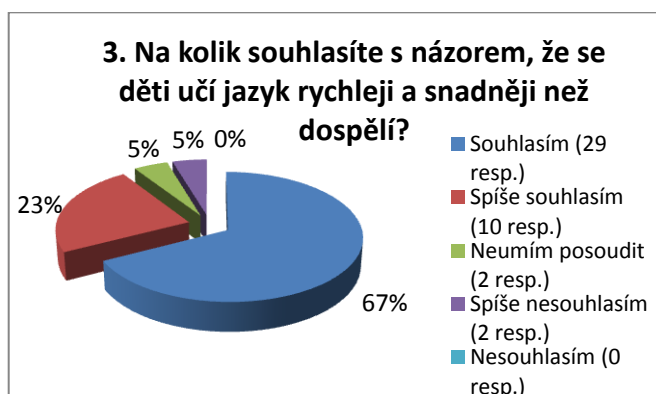

Graf 19. Zjištění, kým je výuka vedena.

B. Postoje učitelek k preprimární výuce anglického jazyka

3. Na kolik souhlasíte s názorem, že se děti učí jazyk rychleji a snadněji než dospělí?

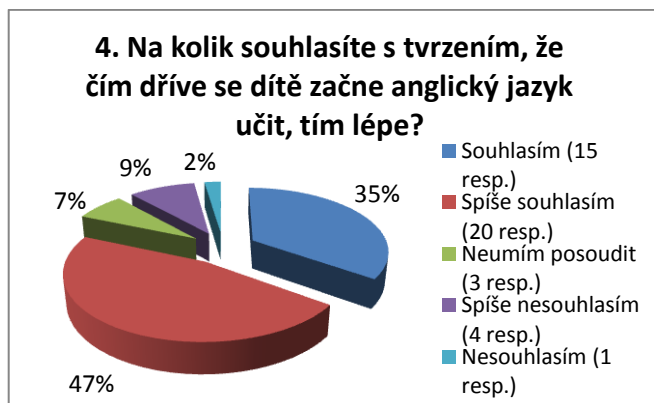
Podle výsledků výzkumu s tímto názorem souhlasí převážná většina respondentů, z celkového počtu 43 s ním 67% učitelek plně *souhlasí*, 23% dotazovaných s názorem *spíše souhlasí*. Některé souhlasné názory byly doloženy vysvětlením, že jsou děti vnímavější, mají „nepopsaný mozek“, vstřebávají rychleji nové poznatky a hlavně se učí formou hry. Posoudit pravdivost tohoto názoru nedovedlo 5% učitelek. Stejně číslo, tedy 5%, bylo zaznamenáno u odpovědi *spíše nesouhlasím*. Žádný z respondentů neoznačil odpověď *nesouhlasím*.

Graf 20. Názor na tvrzení, že se děti učí jazyk rychleji a snadněji než dospělí

4. Na kolik souhlasíte s tvrzením, že čím dříve se dítě začne anglický jazyk učit, tím lépe?

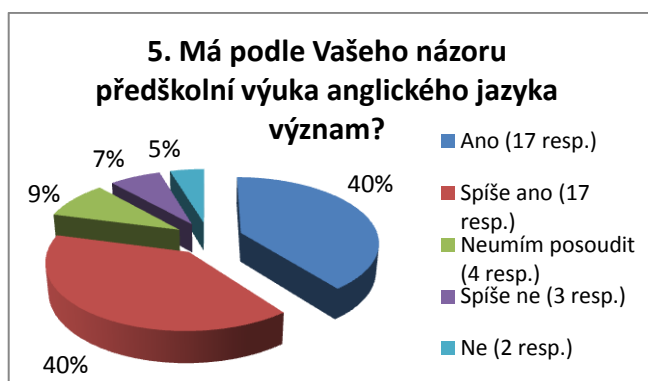
Výsledky šetření ukázaly, že většina učitelek je toho názoru, že čím dříve se dítě začne jazyk učit, tím lépe. 47% respondentů s tímto tvrzením souhlasí, 35% respondentů s tvrzením spíše souhlasí. Některé souhlasné odpovědi byly doloženy vysvětlením, že se děti učí snadněji a přirozeněji, mají schopnost přirozené nápodoby, dobrou paměť, jsou přizpůsobivější a dochází ke zvnitřnění jazyka stejně jako u jazyka mateřského, takže si dítě nemusí v hlavě překládat. Komentář jednoho respondenta byla sice souhlasný, ale v MŠ je podle něj pro začátek s jazykem příliš brzy. Spíše s tvrzením nesouhlasí 9% učitelek, přičemž se objevují komentáře, že se to jen říká, že to není pravda. Posoudit toto tvrzení neumí 7% respondentů, z nichž někteří svou odpověď dokládají výpovědí, že záleží na individualitě dítěte, na správné výslovnosti mateřského jazyka. Ve 2% byla označena záporná odpověď, kterou respondent zdůvodnil tím, že pro jazyk musí mít člověk vlohy.

Graf 21. Názor na tvrzení, že čím dříve se dítě začne anglický jazyk učit, tím lépe

5. Má podle Vašeho názoru předškolní výuka anglického jazyka význam?

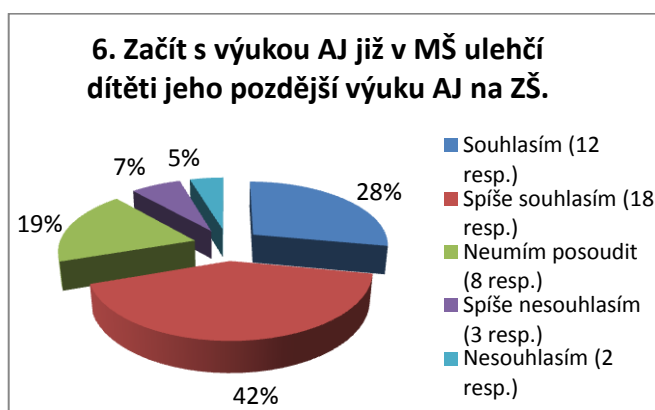
Cílem této otázky bylo zjistit, jak se učitelky staví k významu preprimární výuky anglického jazyka. Z výsledků výzkumu vyplynulo, že převážná většina učitelek si myslí, že předškolní výuka Aj má význam. 40% respondentů na tuto otázku odpovědělo ano, stejný počet respondentů odpovědělo spíše ano. U některých souhlasných odpovědí se objevily komentáře, že výuka má význam, ale pouze za předpokladu, že je zajištěna návaznost na ZŠ, význam má veškeré nenásilné vedení a také záleží na dítěti, jeho úrovni mateřského jazyka. Dítě také pozná, že existují další jazyky, výuka ale musí být vedena jako seznamování s jazykem. 9% respondentů tuto otázku neumí posoudit. Podle 7% respondentů výuka význam spíše nemá a 5% dotazovaných odpovědělo, že výuka význam nemá, protože není návaznost mezi jednotlivými stupni.

Graf 22. Názor na význam preprimární výuky anglického jazyka

6. Začít s výukou anglického jazyka již v mateřské škole ulehčí dítěti jeho pozdější výuku anglického jazyka na základní škole.

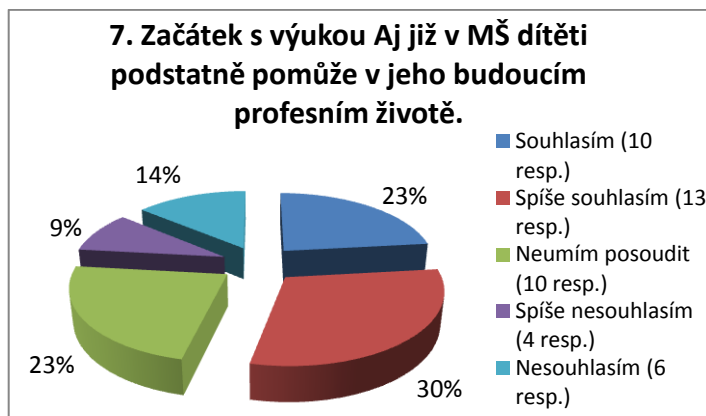
Jak můžeme vyčíst z grafu, výsledky naznačují, že i u této otázky převládá souhlasný názor. 42% učitelek vyslovilo souhlas s tímto tvrzením, 28% dotázaných s ním spíše souhlasí a někteří svůj názor potvrdili výpovědí, že dítě na ZŠ již bude s jazykem seznámeno, stálým opakováním si v MŠ zapamatují některá slova a věty, což jim výuku ulehčí. Poměrně vysoké číslo, 19% respondentů, využilo neutrální odpovědi, tedy že neumí posoudit. Spíše s tímto tvrzením nesouhlasí 7% dotázaných, z nichž se někteří vyjádřili, že základy jazyka dítě snadno ve škole dožene, také záleží na míře a intenzitě výuky v MŠ. Plně s tímto tvrzením nesouhlasí 5% učitelek.

Graf 23. Názor na tvrzení, že výuka Aj v MŠ ulehčí výuku na ZŠ

7. Začátek s výukou anglického jazyka již v mateřské škole dítěti podstatně pomůže v jeho budoucím životě.

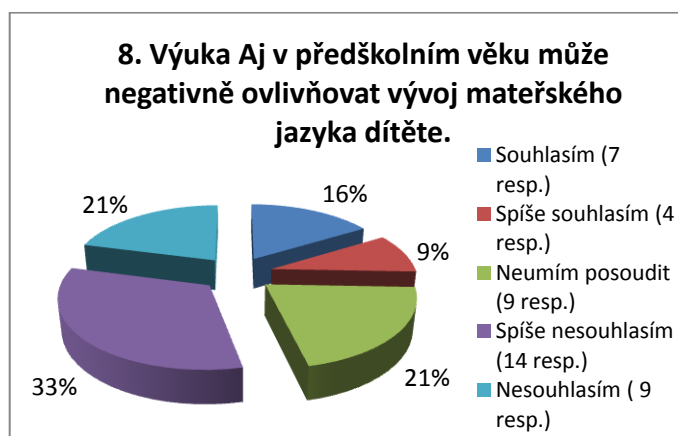
Na základě výsledků šetření můžeme vidět, že nejpočetnější odpovědí bylo spíše souhlasím, kterou označilo 30% učitelek, druhou nejčastější odpovědí bylo souhlasím, kterou označilo 23% respondentů a zároveň odpověď neumím posoudit, kterou také vybralo 23% respondentů. Výběr neutrální odpovědi byl u této otázky poměrně častý. 14% dotazovaných odpovědělo, že s tímto tvrzením nesouhlasí a nejméně respondentů, 9%, označilo odpověď spíše nesouhlasím.

Graf 24. Názor na tvrzení, že začátek s výukou Aj již v MŠ pomůže dítěti v jeho budoucím profesním životě

8. Výuka anglického jazyka v předškolním věku může negativně ovlivňovat vývoj mateřského jazyka dítěte.

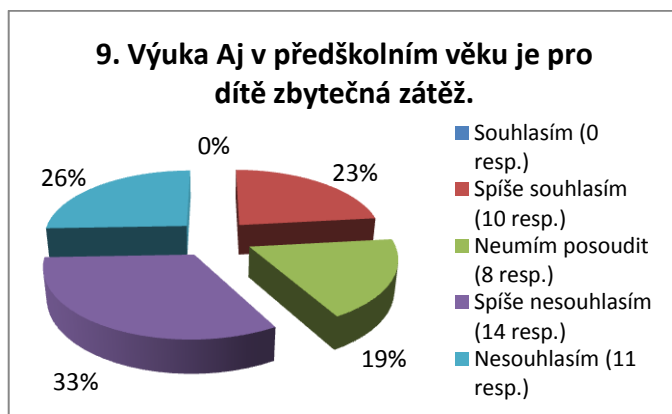
Jak můžeme vyčíst z grafu, názory na toto tvrzení jsou velmi různé. Můžeme říci, že převládajícím názorem je nesouhlas s tvrzením, avšak i v tomto případě je velmi početná neutrální odpověď - neumím posoudit. Nejvíce, tedy 33%, učitelek s tvrzením spíše nesouhlasí, 21% s tvrzením plně nesouhlasí a 21% dotazovaných neumí posoudit. Naopak s tvrzením souhlasí 16% učitelek a 9% si spíše myslí, že může výuka anglického jazyka negativně ovlivňovat vývoj mateřského jazyka.

Graf 25. Názor na tvrzení, že výuka Aj v předškolním věku může negativně ovlivňovat mateřský jazyk dítěte

9. *Výuka anglického jazyka v předškolním věku je pro dítě zbytečná zátěž.*

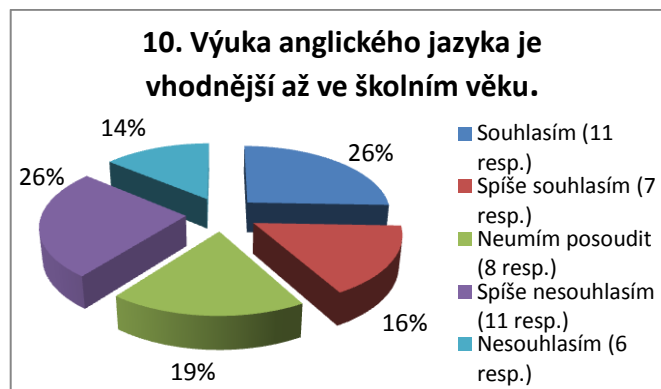
U tohoto tvrzení převažují spíše nesouhlasné názory, avšak opět byla často využita možnost neutrální odpovědi - neumím posoudit. Nejčastěji byla označována odpověď spíše nesouhlasím, kterou zvolilo 33% učitelk, 26% respondentů s tvrzením úplně nesouhlasí, myslí si tedy, že výuka pro dítě není zbytečná zátěž. Naopak 23% dotazovaných se vyjádřilo, že s tvrzením spíše souhlasí a v 19% neuměli respondenti pravdivost tvrzení posoudit.

Graf 26. *Názor na tvrzení, že výuka Aj v předškolním věku je pro dítě zbytečná zátěž*

10. *Výuka anglického jazyka je vhodnější až ve školním věku.*

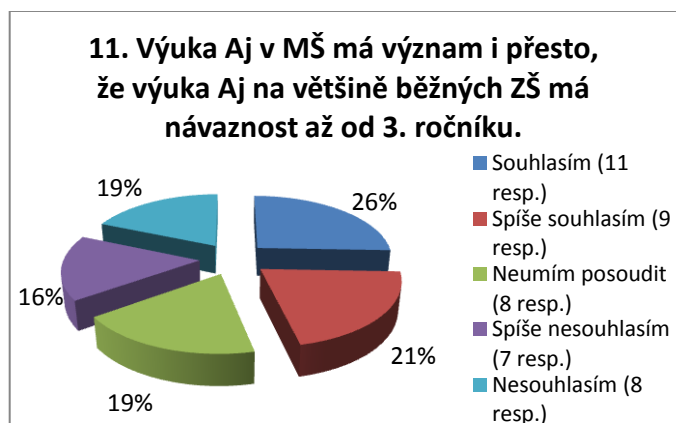
Výsledky šetření ukázaly, že souhlasné a nesouhlasné názory na toto tvrzení jsou téměř vyrovnané, avšak opět byla mezi učitelkami často volena neutrální odpověď. Ve srovnání s předchozí otázkou, která je podobná, se odpovědi poněkud liší. Nejčastější odpovědí byla, u 26% dotazovaných, odpověď souhlasím, kde někteří argumentovali odbouráním logopedických vad, návaznosti na střední školu, další se vyjadřovali v tom smyslu, že seznamování s jazykem patří do MŠ, výuka do ZŠ. Stejně procento respondentů volilo odpověď spíše nesouhlasím. 19% učitelk pravdivost tohoto tvrzení neumí posoudit. Spíše s tvrzením souhlasí 16% respondentů a nejméně častou odpovědí byla, u 14% dotazovaných, odpověď nesouhlasím, z nichž někteří argumentovali tvrzením čím mladší, tím lepší a předškolní věk je ideální.

Graf 27. Názor na tvrzení, že je výuka Aj vhodnější až ve školním věku.

11. Výuka anglického jazyka v mateřské škole má význam i přesto, že výuka anglického jazyka na většině běžných mateřských škol má návaznost až od 3. ročníku.

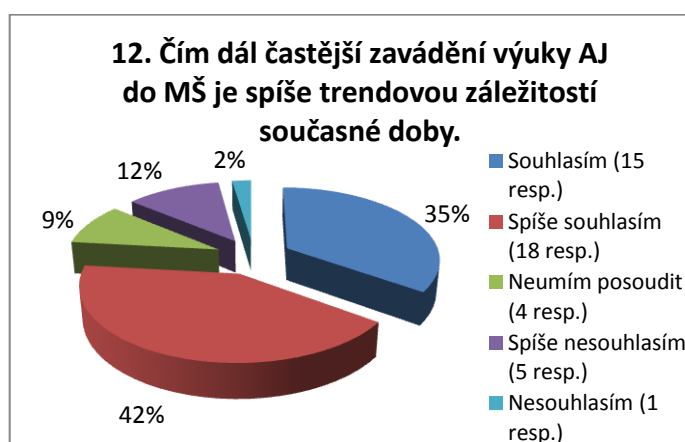
Jak můžeme vidět z výsledků v grafu, četnosti odpovědí u tohoto tvrzení jsou poměrně vyrovnané, avšak přece jenom lehce převažují souhlasné odpovědi, kterých je dohromady 47% ze všech dotazovaných. Některé souhlasné názory byly doložené komentářem, že některé ZŠ nabízí výuku Aj již od 1. třídy v podobě kroužku. Oproti tomu nesouhlasné odpovědi byly zaznamenány u 35% učitelek. Neutrální odpověď u tohoto tvrzení zvolilo 19% respondentů, kteří nedovedli pravdivost tvrzení posoudit.

Graf 28. Názor na tvrzení, že má preprimární výuka význam i přesto, že není zajištěna návaznost na ZŠ

12. Čím dál častější zavádění výuky anglického jazyka do mateřských škol je spíše trendovou záležitostí současné doby.

Podle výsledků šetření u tohoto tvrzení, většina učitelek volila kladné odpovědi, 42% jich zvolilo odpověď souhlasím, u 35% byla zaznamenána odpověď spíše souhlasím. Naopak u 12% dotazovaných byla volena odpověď spíše nesouhlasím, 9% respondentů pak na toto tvrzení neumělo odpovědět a volilo tak odpověď neumím posoudit. Pouze ve 2% dotazovaných byla odpověď nesouhlasím, tedy že časté zavádění jazykové výuky do MŠ není trendová záležitost. Avšak co je trendové, nemusí být automaticky špatné, pokud se nejedná o bezhlavé přebírání něčeho, co nemusí mít smysl.

Graf 29. Názor na tvrzení, že čím dál častější zavádění Aj do MŠ je spíše trendovou záležitostí současné doby

13. Čím dál častější zavádění výuky anglického jazyka do mateřských škol určuje především poptávka rodičů.

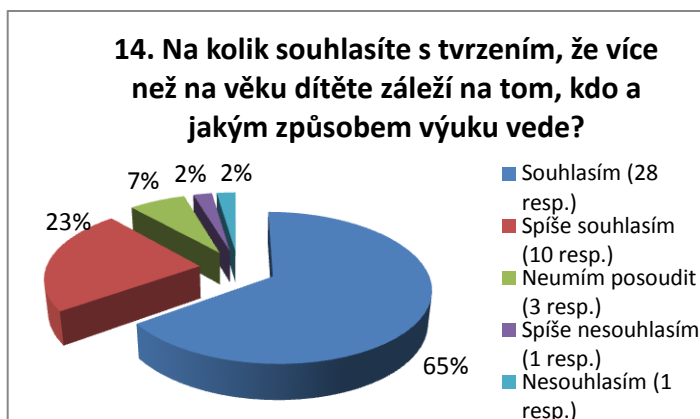
Jak můžeme vidět, z grafu je patrné, že mezi učitelkami převažuje názor, že se zavádění výuky anglického jazyka do mateřských škol řídí zájmem rodičů. Až 47% učitelek s tvrzením plně souhlasí, 33% dotazovaných s názorem spíše souhlasí a naopak 12% respondentů s tvrzením spíše nesouhlasí a některé své odpovědi podpořilo komentářem, že to může být také v zájmu ředitelky či pedagogů. 9% není schopno pravdivost tvrzení posoudit a zvolilo tak neutrální odpověď.

Graf 30. Názor na tvrzení, že zavádění výuky Aj do MŠ určuje především poptávka rodičů

14. Na kolik souhlasíte s tvrzením, že více než na věku záleží na tom, kdo a jakým způsobem výuku vede?

Na základě výsledků šetření můžeme již na první pohled říci, že signifikantním názorem je vyjádření souhlasu s tímto tvrzením. Plně s tvrzením souhlasí 65% dotazovaných učitelek, spíše s tvrzením souhlasí 23% učitelek. Posoudit toto tvrzení shledalo obtížným 7% respondentů a nesouhlas s tímto tvrzením vyslovily 4% učitelek.

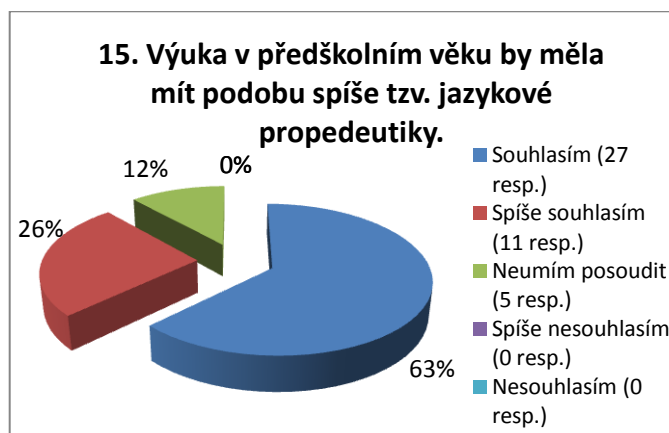

Graf 31. Názor na tvrzení, že více než na věku dítěte záleží na tom, kdo a jakým způsobem výuku vede

15. Výuka v předškolním věku by měla mít podobu spíše přípravy a motivace dítěte k pozdějšímu učení se jazyka, tedy tzv. jazykové propedeutiky.

Jak je patrné z grafu, převážná většina dotazovaných učitelek je toho názoru, že by výuka anglického jazyka měla být vedena formou tzv. jazykové propedeutiky. S tímto tvrzením souhlasí 63% učitelek, 26% s ním spíše souhlasí a v případě 12% nedokázali respondenti

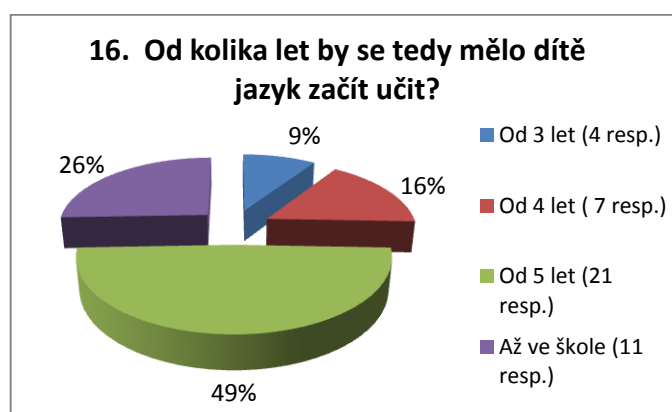
pravdivost tvrzení posoudit. Z šetření tedy vyplývá, že podle názoru učitelek by měla být výuka vedena jako příprava a motivace dítěte, jeho seznámení s jazykem.

Graf 32. Názor na tvrzení, že by preprimární výuka Aj měla mít podobu spíše tzv. jazykové propedeutiky

16. Předškolní věk je v užším pojetí definován v rozmezí mezi 3. a 6. rokem dítěte. Od kolik let by se tedy mělo dítě jazyk začít učit?

Z výsledků šetření vyplynulo, že je téměř polovina dotazovaných (49%) toho názoru, že by se měly děti začít učit anglický jazyk od 5 let. Druhou nejčtenější odpovědí bylo, že by se děti měly začít učit jazyk až ve škole. Tento názor vyjádřilo 26% učitelek. 16% se domnívá, že vhodný věk pro začátek s anglickým jazykem je od 4 let. Pro 9% učitelek je vhodný věk pro začátek s anglickým jazykem již od 3 let. Z šetření však vyplývá, že většina dotazovaných označila za vhodný věk pro začátek s výukou jazyka předškolní období.

Graf 33. Zjištění, od kolika let by měl být anglický jazyk vyučován

17. V čem má podle Vašeho názoru předškolní výuka anglického jazyka pozitivní vliv?

Na tuto otevřenou otázku, jejíž odpovědi byly rozděleny do kategorií a zpracovány do následující tabulky, odpovědělo 21 z celkových 43 učitelek.

Tab. 10. Zjištění pozitivního vlivu preprimární výuky anglického jazyka

V čem má podle Vašeho názoru předškolní výuky anglického jazyka pozitivní vliv?	Absolutní četnost	Relativní četnost
Pokud je výuka vedena formou hry, dítě si zapamatuje a naučí se.	5	23%
Seznámení s cizím jazykem.	5	23%
Dítě pozná, že existují i jiné jazyky.	5	23%
Ulehčení výuky na ZŠ.	2	9%
Dítě získá základní slovní zásobu a osvojí si základní fráze.	2	9%
Výuka má pozitivní vliv na vztah dítěte k jazyku, na motivaci.	2	9%
Nemá pozitivní vliv.	1	5%
CELKEM	22	100%

18. V čem má podle Vašeho názoru předškolní výuka anglického jazyka negativní vliv?

K této otevřené otázce se vyjádřilo 16 učitelek. Jejich z jejich odpovědí byly vytvořeny kategorie, které jsou zpracovány v následující tabulce. Nejčastější odpovědí bylo, že má výuka negativní vliv, pokud dítě disponuje nějakou řečovou vadou.

Tab. 11. Zjištění, v čem má preprimární výuka anglického jazyka negativní vliv

V čem má podle Vašeho názoru předškolní výuka anglického jazyka negativní vliv?	Absolutní četnost	Relativní četnost
O výuku mají zájem především rodiče, i když dítě nemusí chtít nebo špatně vyslovuje.	3	19%
Negativní vliv má výuka při vadě řeči.	6	38%
Děti neumí pořádně rodný jazyk, špatně vyslovují, neumí se pořádně vyjadřovat a angličtina do toho je nesmysl.	2	13%
Negativní vliv má, když je jazyk nevhodně vyučován, přetěžuje dítě.	2	13%
Odebírá dětem volný čas na hru a pobyt s rodiči.	1	6%
Někdy špatný slovní vzor učitelek.	1	6%
Nemá negativní vliv.	1	6%
CELKEM	16	100%

4.3 Vyhodnocení výzkumných otázek

Následující podkapitola se zabývá vyhodnocením výzkumných otázek a následným ověřováním hypotéz pomocí Testu dobré shody chí – kvadrát (Chráška, 2007).

1. Jaký převažuje názor mezi rodiči na preprimární výuku anglického jazyka?

Na základě vyhodnocení výsledků všech položek dotazníku, je patrné, že mezi rodiči převažují spíše kladné názory na preprimární výuku anglického jazyka. Zdá se také, že rodiče považují anglický jazyk za potřebný a u většiny těch rodičů, jejichž děti předškolního věku se anglickému jazyku učí, byla shledána ochota se jazykem u dítěte zabývat i mimo mateřskou školu či kroužek. Podle názoru $\frac{3}{4}$ všech dotazovaných rodičů má výuka význam již od předškolního věku a většina rodičů vidí v preprimární výuce anglického jazyka ulehčení pro pozdější výuku jazyka.

2. Jaký názor převažuje mezi učitelkami MŠ na preprimární výuku anglického jazyka?

Taktéž mezi učitelkami mateřských škol převažují kladné názory na preprimární výuku anglického jazyka. Nejčastěji si učitelky myslí, že by měl být anglický jazyk vyučován již v mateřské škole a to od 5. roku věku dítěte. Většina učitelek si myslí, že je výuka anglického jazyka do školek zaváděna na přání rodičů a zavádění výuky do mateřských škol považují za současný trend. Mezi učitelkami převládá také názor, že výuka anglického jazyka nenarušuje vývoj mateřského jazyka dítěte.

U následujících výzkumných otázek byly kategorie odpovědí rozděleny na *Ano (nebo souhlasím)*, *Neumím posoudit* a *Ne (nebo nesouhlasím)*. Kategorie *Ano* zahrnuje odpovědi *ano* a spíše *ano* (popř. *souhlasím*, spíše *souhlasím*) ze škály možných odpovědí a kategorie *Ne* naopak zahrnuje odpovědi spíše *ne* a *ne* (popř. spíše *nesouhlasím*, *nesouhlasím*).

3. Jsou rozdíly v názorech rodičů a učitelek na otázku významu preprimární výuky anglického jazyka?

U této výzkumné otázky bylo vycházeno z otázky č. 12 z dotazníku u rodičů a č. 5 z dotazníku u učitelek.

1H₀: Předpokládám, že nejsou názory na význam preprimární výuky anglického jazyka u rodičů i učitelek MŠ rozdílné.

1H_A: Předpokládám, že jsou názory na význam preprimární výuky anglického jazyka u rodičů a učitelek MŠ rozdílné.

Tab. 12. Rozdíly v názorech rodičů a učitelek na otázku významu preprimární výuky anglického jazyka

Souhrn. tab.: Očekávané četnosti (Názory rodičů a učitelek na význam preprimární výuky Aj)				
$\chi^2=0,73$				
$\chi^2_{(0,05)}(2)= 5,991$				
Skupiny	Ano	Neumím posoudit	Ne	Řádk. součty
Rodiče	39,75	5,52	7,73	53,00
Učitelky	32,25	4,48	6,27	43,00
Vš. skupiny	72,00	10,00	14,00	96,00

Jak můžeme vidět z tabulky, neexistují statisticky významné rozdíly mezi názory rodičů a učitelek MŠ na otázku významu preprimární výuky anglického jazyka. Na základě tohoto přijímám nulovou hypotézu, podle které nejsou názory na význam preprimární výuky anglického jazyka u rodičů i učitelek MŠ rozdílné.

4. Jsou rozdíly v názorech rodičů a učitelek na tvrzení, že čím dříve se dítě anglický jazyk začne učit, tím lépe?

Tato výzkumná otázka vychází z otázky č. 13 v dotazníku u rodičů a č. 4 u učitelek.

2H₀: Předpokládám, že nejsou názory rodičů a učitelek na tvrzení, že čím dříve se dítě začne anglický jazyk učit, tím lépe, rozdílné.

2H_A: Předpokládám, že jsou názory rodičů a učitelek na tvrzení, že čím dříve se dítě začne anglický jazyk učit, tím lépe, rozdílné.

Tab. 13. Rozdíly v názorech rodičů a učitelek na tvrzení, že čím dříve dítě s jazykem začne, tím lépe

Souhrn. tab.: Očekávané četnosti (Názory rodičů a učitelek na tvrzení, že čím dříve dítě začne, tím lépe)				
$\chi^2=1,84$				
$\chi^2_{(0,05)}(2)= 5,991$				
Skupiny	Souhlasím	Neumím posoudit	Nesouhlasím	Řádk. součty
Rodiče	41,96	6,07	4,97	53,00
Učitelky	34,04	4,93	4,03	43,00
Vš. skupiny	76,00	11,00	9,00	96,00

Jak je patrné z tabulky, neexistují statisticky významné rozdíly mezi názory rodičů a učitelů MŠ, přijímám tedy hypotézu nulovou.

5. Jsou rozdíly v názorech rodičů a učitelů na tvrzení, že preprimární výuka anglického jazyka ulehčí dítěti jeho pozdější výuku jazyka na základní škole?

Výzkumná otázka vycházející z otázky č. 15 u rodičů, č. 6 u učitelů.

$3H_0$: Předpokládám, že nejsou názory rodičů a učitelů na tvrzení, že preprimární výuka anglického jazyka ulehčí dítěti jeho pozdější výuku jazyka na základní škole, rozdílné.

$3H_A$: Předpokládám, že jsou názory rodičů a učitelů na tvrzení, že preprimární výuka anglického jazyka ulehčí dítěti jeho pozdější výuku jazyka na základní škole, rozdílné.

Tab. 14. Rozdíly v názorech rodičů a učitelů na tvrzení, že předškolní výuka Aj ulehčí výuku jazyka na ZŠ

Souhrn. tab.: Očekávané četnosti (Názory rodičů a učitelů na tvrzení, že předškolní výuka Aj ulehčí výuku jazyka na ZŠ)				
$\chi^2=0,25$				
$\chi^2_{(0,05)}(2)= 5,991$				
Skupiny	Souhlasím	Neumím posoudit	Nesouhlasím	Řádk. Součty
Rodiče	38,09	8,83	6,07	53,00
Učitelé	30,91	7,17	4,93	43,00
Vš. skupiny	69,00	16,00	11,00	96,00

Jak lze vyčíst z tabulky, ani v této otázce neexistují významné rozdíly mezi názory rodičů a učitelů MŠ, a proto přijímám nulovou hypotézu.

6. Jsou rozdíly v názorech rodičů a učitelů na tvrzení, že preprimární výuka anglického jazyka má význam i přes to, že výuka jazyka na většině běžných základních škol má návaznost až od 3. ročníku?

Poslední výzkumná otázka vychází z otázky č. 20 v dotazníku pro rodiče a č. 11 v dotazníku pro učitelky MŠ.

$4H_0$: Předpokládám, že nejsou názory rodičů a učitelů na tvrzení, že preprimární výuka anglického jazyka má význam i přes to, že výuka jazyka na většině běžných základních škol má návaznost až od 3. ročníku, rozdílné.

4H_A: Předpokládám, že jsou názory rodičů a učitelek na tvrzení, že preprimární výuka anglického jazyka má význam i přes to, že výuka jazyka na většině běžných základních škol má návaznost až od 3. ročníku, rozdílné.

Tab. 15. Rozdíly v názorech rodičů a učitelek na tvrzení, že předškolní výuka Aj má význam i přes to, že má výuka na většině ZŠ návaznost až od 3. ročníku

Souhrn. tab.: Očekávané četnosti (Názory rodičů a učitelek na tvrzení, že předškolní výuka Aj má význam i přes to, že má výuka na většině ZŠ návaznost až od 3. ročníku)				
$\chi^2=4,65$				
$\chi^2_{(0,05)}(2)= 5,991$				
Skupiny	Souhlasím	Neumím posoudit	Nesouhlasím	Řádk. Součty
Rodiče	30,92	8,28	13,80	53,00
Učitelé	25,08	6,72	11,20	43,00
Vš. skupiny	56,00	15,00	25,00	96,00

Jak můžeme vyčíst z tabulky, ani v případě této otázky nemůžeme nulovou hypotézu odmítnout, neboť nebyl prokázán statisticky významný rozdíl mezi názory obou skupin.

4.4 Závěr výzkumu

Ráda bych zde stručně shrnula poznatky, které tento výzkum přinesl. Na základě výsledků výzkumného šetření, které se týkalo zkoumání názorů mezi rodiči a učitelkami MŠ k preprimární výuce anglického jazyka, můžeme říci, že se obě tyto skupiny shodují na tom, že předškolní výuka anglického jazyka význam má a celkově se dá říci, že k preprimární výuce mají obě skupiny respondentů kladný vztah a výuku považují za smysluplnou a potřebnou. Na základě vyhodnocení hypotéz můžeme také říci, že nebyly shledány podstatné rozdíly mezi názory rodičů a učitelek MŠ u vybraných otázek.

Přínos výzkumu vidím především v nabídnutí jeho výsledků (zejména výsledků mezi rodiči) mateřským školám, kterým může sloužit jako zpětná vazba a také jako orientační vodítko při zvažování zavedení výuky anglického jazyka či její modifikaci v souladu s trendy nebo požadavky a přáními rodičů, jelikož se otázka zavedení výuky ve většině případů odvíjí právě od zájmů či nezájmu rodičů. O výsledky výzkumu již projevilo zájem několik mateřských škol, kde výzkum probíhal, jednak z důvodu rozhodování o zavedení výuky anglického jazyka a také zájmu o názory rodičů.

ZÁVĚR

Bakalářská práce měla poukázat na některé přístupy nejen k procesům osvojování a výuky jazyků, ale především na názory na význam preprimární výuky anglického jazyka. Práce se zabývá také podmínkami, které ovlivňují úspěšnost této velmi rané výuky anglického jazyka. Ačkoli empirické výzkumy nejen v České republice nevyznívají zcela jednoznačně ve prospěch preprimární výuky jazyka, nemyslím si, že je to důvod k tomu, aby se od takto brzké výuky jazyka upouštělo. Z výzkumů vyplývá, že pouze samotný věk není dostatečným faktorem vedoucím k úspěšnosti výuky, ale je potřeba zajistit vhodné podmínky, které faktor věku podpoří a vhodně jej využijí ve prospěch věci.

Často si kladu otázku, jak je možné, že spousta středoškoláků a studentů se po tak dlouhé době povinné výuky anglického jazyka není schopna jazykem domluvit na úrovni odpovídající času, úsilí a nákladům, které angličtině věnovali. Ve spoustě případů je největší bariérou strach z mluvení v cizím jazyce. A to je, domnívám se, způsobeno právě koncepcí a způsobem výuky cizích jazyků na českých školách. V očích školáků je to ve většině případů pouze předmět, ve kterém se „něco“ učí nazpaměť, chybí provázanost s kulturní realitou a v mnoha případech se strach z mluvení prohlubuje vlivem nedostatečných podnětů ke konverzaci. Pokud bychom se nechali inspirovat citátem Roberta Fulghuma: „*Všechno, co opravdu potřebuji znát, jsem se naučil v mateřské školce.*“, spatřuji právě tento předškolní věk jako zlomový ve vytváření všech vztahů a postojů dítěte. Pokud je totiž dítě již od mateřské školy přirozeně vedeno k otevřenosti, spontánnosti, s důrazem na pěstování pozitivního vztahu k jazyku a světu obecně a není dán prostor pro vytváření bloků nejen při vyjadřování v jazyce anglickém, dostává se mu nejcennějšího základu, který je zároveň rozhodujícím faktorem pozitivně ovlivňujícím učení se cizí řeči. Osobně se tedy domnívám, že pokud by výuka v mateřských školách byla koncipována formou jazykové propedeutiky, kdy by anglický jazyk byl prolínán každodenními činnostmi dětí, buďto vyhrazenou anglickou chvilkou nebo spontánním zařazováním do běžných činností, se zajištěním návaznosti od 1. třídy, nikoli tedy jen jednou týdně v podobě kroužku, výsledek by byl odlišný a české děti by se snáze orientovaly jak v evropské, tak světové jazykové realitě.

NÁVRH NA DALŠÍ MOŽNÉ VÝZKUMY V TÉTO OBLASTI

Ráda bych zde nastínila některá možná zkoumání. První oblastí, která podle mého názoru nebyla ještě důkladně prozkoumána, je otázka návaznosti výuky anglického jazyka mezi preprimárním a primárním stupněm. Jak již bylo v této práci zmíněno, povinná výuka cizích jazyků na základní škole je zavedena od 3. ročníku. To znamená, že dítě, které se anglickému jazyku učilo již od mateřské školy, buď výuku po nástupu na ZŠ až do 3. ročníku přeruší, nebo mu návaznost zajistí rodič, popř. některé školy již nabízí volnočasový kroužek anglického jazyka od 1. třídy. Prostor pro výzkum tedy vidím v otázce rozdílů v dosažených úrovních anglického jazyka u dětí, kteří jazyk přeruší a začínají opět až ve 3. ročníku, přičemž by se výzkum zaměřoval na srovnání těchto dětí s dětmi, kterým byla návaznost zajištěna od 1. třídy, nedošlo u nich tedy k přerušení. Druhá výzkumná oblast by se mohla týkat dětí, které absolvovaly předškolní výuku anglického jazyka, ale výuku přerušily a opět začínaly až od 3. ročníku na ZŠ a dětmi, které s jazykem poprvé začínaly právě ve 3. ročníku ZŠ. Především by se výzkum mohl zabývat otázkou, zda dětem ulehčuje výuku na ZŠ jejich předchozí zkušenost s jazykem či nikoli a pak také srovnáním (v pozdějších ročnících) dosažených úrovní v anglickém jazyce mezi oběma skupinami. Zde by se výzkum zaměřil na to, zda se úroveň obou skupin srovnala či nikoli.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

- [1] BENEDETTI, Mary S. a Penny A, FREPPON. Výuka cizích jazyků v primární škole: varovné hlasy. In *Foreign Language Acquisition at an Early Age: proceedings from the conference organised and hosted by Faculty of education, Masaryk University on March 16, 2006*. Brno: Masarykova univerzita, 2006. s.29-42. ISBN 80-210-4149-8
- [2] BROWN, H. Douglas. *Principles of language learning and teaching*. 4th ed. New York: Longman, 2000. ISBN 01-301-7816-0
- [3] COOK, Vivian. *Second language learning and language teaching*. 4th ed. London: Hodder Education, 2008. ISBN 978-034-0958-766.
- [4] FENCLOVÁ, Marie. Některé důsledky výuky raného učení cizím jazykům. *Cizí jazyky*. 2004-2005, roč. 46, č. 2, s. 40-41. ISSN 1210-0811.
- [5] HANUŠOVÁ, Světlana a Petr NAJVAR. (ed) *Foreign Language Acquisition at an Early Age: proceedings from the conference organised and hosted by Faculty of education, Masaryk University on March 16, 2006*. Brno: Masarykova univerzita, 2006. ISBN 80-210-4149-8
- [6] HANUŠOVÁ, Světlana a Petr NAJVAR. Výuka cizího jazyka v raném věku. *Pedagogická orientace*. 2007, č. 3, s. 42-52. ISSN 1211-4669.
- [7] HAVLÍČKOVÁ, Helena. English as a Game? In *Foreign Language Acquisition at an Early Age: proceedings from the conference organised and hosted by Faculty of education, Masaryk University on March 16, 2006*. Brno: Masarykova univerzita, 2006. s. 83-87. ISBN 80-210-4149-8.
- [8] HENDRICH, Josef a kol. *Didaktika cizích jazyků*. Praha: SPN, 1988.
- [9] CHRÁSKA, Miroslav. *Metody pedagogického výzkumu: Základy kvantitativního výzkumu*. Praha: Grada Publishing, 2007. ISBN 978-80-247-1369-4.
- [10] KOŤÁTKOVÁ, Soňa. Řeč rozvíjí myšlení. *Informatorium 3-8*. 2002, roč. 9, č. 9, s. 5-7. ISSN 1210-7506.
- [11] KRASHEN, Stephen. *Second Language Acquisition and Second Language Learning*. Pergamon Press, 1981. ISBN 0-08-025338-5.
- [12] LANGMEIER, Jiří a Dana KREJČÍŘOVÁ. *Vývojová psychologie*. 2. vydání. Praha: Grada Publishing, 2006. ISBN 80-247-1284-9.

- [13] LOJOVÁ, Gabriela. *Individuálne osobitosti pri učení sa cudzích jazykov I: Niektoré psychologické aspekty učenia sa a vyučovania cudzích jazykov*. Bratislava: Univerzita Komenského v Bratislave, 2005. ISBN 80-223-2069-2.
- [14] MAREŠ, Jiří, Jan PRŮCHA a Eliška WALTEROVÁ. *Pedagogický slovník*. Praha: Portál, 2003. ISBN 80-7178-772-8.
- [15] MERTIN, Václav a Ilona GILLERNOVÁ. *Psychologie pro učitelky mateřské školy*. 2. vyd. Portál, 2010. ISBN 978-80-7367-627-8.
- [16] NAJVAR, Petr. *Raná výuka cizích jazyků v České republice na konci 20. století*. Brno: Paido, 2010. Pedagogický výzkum v teorii a praxi. ISBN 978-80-7315-200-0
- [17] NAJVAR, Petr. Jazyková propedeutika jako alternativa rané výuky jazyka. In *Aktuální problémy pedagogiky ve výzkumech studentů doktorských studijních programů*. Olomouc: Pedagogická fakulta Univerzity Palackého v Olomouci, 2004. p. 87-89, 3 pp. ISBN 80-7220-201-4.
- [18] NAJVAR, Petr a Světlana HANUŠOVÁ. Fenomén času v učení se cizím jazykům. *Studia Paedagogica*. 2010, roč. 15, č. 1, s. 65-83. ISSN 1803-7437.
- [19] POKORNÝ, Jan. *Lingvistická antropologie: jazyk, mysl a kultura*. Praha: Grada Publishing, 2010. ISBN 978-80-247-2843-8.
- [20] PRŮCHA, Jan. *Interkulturní komunikace*. Praha: Grada Publishing, 2010. ISBN 978-80-247-3069-1.
- [21] PRŮCHA, Jan. *Dětská řeč a komunikace*. Praha: Grada Publishing, 2011. ISBN 978-80-247-3603-7.
- [22] STERNBERG, Robert. J. *Kognitivní psychologie*. Praha: Portál, 2002. ISBN 80-7178-376-5.
- [23] VYŠTEJN, Jan. *Dítě a jeho řeč*. Praha: Baroko & Fox, 1995. ISBN 80-85642-25-5

INTERNETOVÉ ZDROJE:

- [24] COUBALOVÁ, Alena. Podněty k výuce cizích jazyků v ČR. In: *Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy* [online]. 2012. MŠMT, 2006 [cit. 2013-01-04]. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/ministerstvo/podnety-k-vyuce-cizich-jazyku-v-cr?highlightWords=v%C3%BDuka+ciz%C3%ADch+jazyk%C5%AF>

- [25] Národní plán výuky cizích jazyků. [online]. 2005. MŠMT, 2006 [cit. 2012-12-01]. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/Files/PDF/JT010NPvyukyCJnaNet.pdf>
- [26] OTŘÍSALOVÁ, Lenka. Aktuální situace ve výuce cizího jazyka v mateřské škole. In: *Učitelské noviny* [online]. 2010, č. 02 [cit. 2013-02-18]. ISSN 0139-5718. Dostupné z: <http://www.ucitelskenoviny.cz/?archiv&clanek=2503>
- [27] Podpora a rozvoj výuky cizích jazyků. *Česká školní inspekce*. [Online]. 06. 04. 2010 [cit. 2012-12-17]. Dostupné z: <http://www.csicr.cz/cz/85027-podpora-a-rozvoj-vyuky-cizich-jazyku>
- [28] Rámcový vzdělávací program pro předškolní vzdělávání. *Výzkumný ústav pedagogický*. 2004. [online]. Praha: Výzkumný ústav pedagogický, 2006. [cit. 2013-02-20]. ISBN: 80-87000-00-5. Dostupné z: http://www.vuppraha.cz/wp-content/uploads/2009/12/RVP_PV-2004.pdf

SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK

Aj	Anglický jazyk
ČR	Česká Republika
ČŠI	Česká školní inspekce
MŠ	Mateřská škola
MŠMT	Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy
RVP PV	Rámcový vzdělávací program pro předškolní věk
ZŠ	Základní škola

SEZNAM OBRÁZKŮ

<i>Graf 1. Dosažené vzdělání</i>	32
<i>Graf 2. Začátek výuky Aj</i>	33
<i>Graf 3. Místo, kde výuka probíhá</i>	34
<i>Graf 4. Zjištění, zda se rodiče zajímají o vedení a průběh výuky</i>	34
<i>Graf 5. Zjištění, zda respondenti pokračují s výukou jazyka také doma</i>	35
<i>Graf 6. Způsob, jakým respondenti rozvíjejí anglický jazyk se svými dětmi</i>	35
<i>Graf 7. Zjištění, zda MŠ s nabídkou výuky anglického jazyka představují pro rodiče jistou prestiž</i>	37
<i>Graf 8. Zjištění, kým by měl být anglický jazyk vyučován</i>	38
<i>Graf 9. Názor na význam předškolní výuky anglického jazyka</i>	38
<i>Graf 10. Názor na tvrzení, že čím dříve se dítě začne jazyk učit, tím lépe</i>	39
<i>Graf 11. Názor na tvrzení, že se děti učí cizí jazyk rychleji a snadněji než dospělí</i>	40
<i>Graf 12. Názor na tvrzení, že začátek s jazykem již v MŠ ulehčí výuku na ZŠ</i>	41
<i>Graf 13. Názor na tvrzení, že začátek s výukou jazyka již v MŠ dítěti pomůže v jeho budoucím profesním životě</i>	42
<i>Graf 14. Názor na tvrzení, že předškolní výuka Aj může negativně ovlivňovat mateřský jazyk dítěte</i>	42
<i>Graf 15. Názor na tvrzení, že je výuka angl. jazyka v předškolním věku pro dítě zbytečná zátěž</i>	43
<i>Graf 16. Zjištění, co by mělo být předmětem předškolní výuky angl. jazyka</i>	44
<i>Graf 17. Názor na tvrzení, že výuka Aj v MŠ význam i přes to, že návaznost na ZŠ je až od 3. ročníku</i>	45
<i>Graf 18. Názor na tvrzení, že čím dál častější zavádění Aj do MŠ je spíše trendovou záležitostí</i>	46
<i>Graf 19. Zjištění, kým je výuka vedena</i>	47
<i>Graf 20. Názor na tvrzení, že se děti učí jazyk rychleji a snadněji než dospělí</i>	48
<i>Graf 21. Názor na tvrzení, že čím dříve se dítě začne anglický jazyk učit, tím lépe</i>	49
<i>Graf 22. Názor na význam preprimární výuky anglického jazyka</i>	49
<i>Graf 23. Názor na tvrzení, že výuka Aj v MŠ ulehčí výuku na ZŠ</i>	50
<i>Graf 24. Názor na tvrzení, že začátek s výukou Aj již v MŠ pomůže dítěti v jeho budoucím profesním životě</i>	51

<i>Graf 25. Názor na tvrzení, že výuka Aj v předškolním věku může negativně ovlivňovat mateřský jazyk dítěte</i>	51
<i>Graf 26. Názor na tvrzení, že výuka Aj v předškolním věku je pro dítě zbytečná zátěž.....</i>	52
<i>Graf 27. Názor na tvrzení, že je výuka Aj vhodnější až ve školním věku.</i>	53
<i>Graf 28. Názor na tvrzení, že má preprimární výuka význam i přesto, že není zajištěna návaznost na ZŠ.....</i>	53
<i>Graf 29. Názor na tvrzení, že čím dál častější zavádění Aj do MŠ je spíše trendovou záležitostí současné doby.....</i>	54
<i>Graf 30. Názor na tvrzení, že zavádění výuky Aj do MŠ určuje především poptávka rodičů.....</i>	55
<i>Graf 31. Názor na tvrzení, že více než na věku dítěte záleží na tom, kdo a jakým způsobem výuku vede.....</i>	55
<i>Graf 32. Názor na tvrzení, že by preprimární výuka Aj měla mít podobu spíše tzv. jazykové propedeutiky</i>	56
<i>Graf 33. Zjištění, od kolika let by měl být anglický jazyk vyučován</i>	56

SEZNAM TABULEK

<i>Tab. 1. Zjištění, zda se respondentovo dítě předškolního věku učí Aj</i>	33
<i>Tab. 2. Zajištění návaznosti v podobě kroužku či jiné mimoškolní aktivity</i>	36
<i>Tab. 3. Zdůvodnění názoru respondentů na význam preprimární výuky Aj</i>	38
<i>Tab. 4. Zdůvodnění názoru respondentů na tvrzení, že čím dříve se dítě začne jazyk učit, tím lépe</i>	39
<i>Tab. 5. Zdůvodnění názoru respondentů na tvrzení, že předškolní výuky Aj může negativně ovlivňovat mateřská jazyk dítěte</i>	43
<i>Tab. 6. Zdůvodnění názoru na tvrzení, že je výuka Aj v MŠ pro dítě zbytečná zátěž.....</i>	44
<i>Tab. 7. Zdůvodnění názoru na to, co by mělo být předmětem předškolní výuky Aj.....</i>	45
<i>Tab. 8. Zdůvodnění názoru na tvrzení, že má preprimární výuka Aj význam i bez návaznosti na ZŠ.....</i>	46
<i>Tab. 9. Nabídka výuky anglického jazyka</i>	47
<i>Tab. 10. Zjištění pozitivního vlivu preprimární výuky anglického jazyka</i>	57
<i>Tab. 11. Zjištění, v čem má preprimární výuka anglického jazyka negativní vliv.....</i>	57
<i>Tab. 12. Rozdíly v názorech rodičů a učitelek na otázku významu preprimární výuky anglického jazyka</i>	59
<i>Tab. 13. Rozdíly v názorech rodičů a učitelek na tvrzení, že čím dříve dítě s jazykem začne, tím lépe</i>	59
<i>Tab. 14. Rozdíly v názorech rodičů a učitelek na tvrzení, že předškolní výuka Aj ulehčí výuku jazyk na ZŠ</i>	60
<i>Tab. 15. Rozdíly v názorech rodičů a učitelek na tvrzení, že předškolní výuka Aj má význam i přes to, že má výuka na většině ZŠ návaznost až od 3. ročníku</i>	61

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha č. 1 – Poznámka k terminologii

Příloha č. 2 – Dotazník pro rodiče

Příloha č. 3 – Dotazník pro učitelky

Příloha č. 4 – Průzkum mezi MŠ ve Zlínském kraji

PŘÍLOHA P I: POZNÁMKA K TERMINOLOGII

- *afektivní oblast*

Zahrnuje afektivitu člověka, tedy schopnost reagovat na události pomocí emocí, citů, pocitů. (Mareš, Průcha, Walterová, 2003) V této oblasti se vytváří také postoje.

- *cizojazyčná výuka, výuka cizích jazyků*

Oba tyto termíny jsou používány jako synonymum.

- *jazyk*

Jazyk chápeme jako dorozumívací nástroj. Je to „*konvenční systém znaků používaný pro účely sociální komunikace. Každý přirozený jazyk má určitou strukturu, psychologickou a sociální dimenzi. Je osvojován učením*“ (Mareš, Průcha, Walterová, 2003, s. 12).

- *jazyková akvizice*

Zabývá se procesem osvojování či učení se jazyku u dětí nebo nerodilých mluvčích.

- *jazyková imerze*

Imerze neboli tzv. ponoření je proces osvojování jazyka za takových podmínek, kdy je člověk jazykem plně obklopen a osvojování probíhá spontánně.

- *jazykové ego*

Pojem označující jazykovou identitu, která se rozvíjí ve vztahu k jazyku, kterým hovoříme, tedy k mateřskému jazyku.

- *kvalifikovaný pedagog*

Kvalifikovaným pedagogem je v kontextu této práce nazýván pedagog, který disponuje pedagogickým vzděláním se zaměřením na předškolní věk a kvalifikací v anglickém jazyce.

- *motivace*

Motivace je faktorem určujícím naše chování a jednání za účelem dosažení vytyčeného cíle. Motivaci můžeme rozdělit na vnitřní, což jsou zájmy a potřeby člověka, jeho pocity apod. a vnější, která je určována vnějšími podněty a podmínkami.

- *preprimární věk, předškolní věk*

Termíny jsou používány jako synonymum a oba vymezují období mezi 3. – 6. rokem věku dítěte.

- *řeč*

Řeč je nástrojem myšlení a formou dorozumívání. Rozlišujeme řeč vnitřní (mluvíme si v duchu „pro sebe“) a vnější (vyjadřujeme své myšlenky někomu jinému, nahlas).

- *velmi raná výuka, raná výuka*

Ačkoli je v ČR ustálen spíše pojem raná výuka zastřešující preprimární i primární stupeň, v této práci je používán termín *velmi raná výuka* pro jazykové vzdělávání na preprimárním stupni a termín *raná výuka* na primárním stupni.

DOTAZNÍK – VÝUKA ANGLICKÉHO JAZYKA V MŠ

Vážení rodiče,

Jmenuji se Veronika Krejčí a jsem studentkou Fakulty humanitních studií Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně. V rámci mé bakalářské práce provádím výzkum, který se zabývá významem předškolní výuky anglického jazyka. Cílem dotazníku je zjistit postoje a názory Vaš. rodičů, kteří rozhodujete o tom, zda Vaše dítě začne s výukou anglického jazyka již v předškolním věku, či později v rámci povinné výuky cizích jazyků na základní škole. Chtěla bych Vás tímto požádat o několik minut k jeho vyplnění.

Dotazník je zcela anonymní a bude sloužit pouze jako podklad k výzkumné části mé bakalářské práce. Neexistují „správné“ či „nesprávné“ odpovědi, jde pouze o Vaš názor.

Srdčně děkuji za Vaš čas a ochotu.

Veronika Krejčí

Zakroužkujte, prosím, Vámi zvolenou odpověď.

1) Vaše dosažené vzdělání:

- a) základní b) středoškolské bez maturit c) středoškolské s maturitou
d) vyšší odborné e) vysokoškolské

2) Kdy jste se začala učit anglický jazyk?

- a) v mateřské škole b) na 1. stupni základní školy
c) na 2. stupni základní školy d) na střední škole e) na vysoké škole
f) neučila jsem se

3) Učí se Vaše dítě předškolního věku anglický jazyk?

- a) Ano b) Ne

Při odpovědi „ANO“ pokračujte otázkou č. 4, při odpovědi „NE“ pokračujte otázkou č. 10.

4) Kde výuka anglického jazyka probíhá?

- a) V mateřské škole b) Navštěvuje kroužek mimo mateřskou školu

5) Zajímáte se o to, kdo vyučuje a jakým způsobem je anglický jazyk vyučován?

- a) Ano b) Spíše ano c) Spíše ne d) Ne

6) Snažíte se s výukou anglického jazyka pokračovat se svými dětmi i doma?
a) Ano b) Spíše ano c) Spíše ne d) Ne

7) Jakým způsobem s dětmi anglický jazyk rozvíjíte? (možno více odpovědí)
a) Povídáme si o tom, co dělali s p. učitelkou
b) Vypracováváme úkoly podle učebnice
c) Jazyk rozvíjíme pomocí her, anglických obrázkových knih, pohádek, písniček, říkadél
d) Jazyk rozvíjíme spontánně, při různých příležitostech
e) Nižak

8) Hodíte na výuku anglického jazyka u svého dítěte navázat i na základní škole?
a) Ano b) Ne

Zařte:.....

9) Pokud by výuka nebyla nabízena školou od 1. třídy, jste ochotna zajistit výuku formou kroužku či jiné mimoškolní aktivity?
a) Ano b) Ne

Zařte:.....

10) Je pro Vás mateřská škola, která ve své vzdělávací nabídce zahrnuje výuku anglického jazyka, známkou jisté prestiže?
a) Ano b) Spíše ano c) Neumím posoudit d) Spíše ne e) Ne

11) Anglický jazyk v mateřské škole by měl být podle Vašeho názoru vyučován:
a) Rodilým mluvčím
b) Kvalifikovaným předškolním pedagogem s perfektní znalostí úrovní jazyka
c) Učitelkou mateřské školy s alespoň základními znalostmi AJ

12) Má podle Vašeho názoru předškolní výuka anglického jazyka význam?
a) Ano b) Spíše ano c) Neumím posoudit d) Spíše ne e) Ne

Zařte:.....

- 13) Na kolik souhlasíte s tvrzením, že čím dříve se dítě začne jazyk učit, tím lépe?
1 – souhlasím, 2 – spíše souhlasím, 3 – neumím posoudit,
4 - spíše nesouhlasím, 5 - nesouhlasím

Zdůvodněte:.....

- 14) Na kolik souhlasíte s názorem, že se děti učí cizí jazyk rychleji a snadněji než dospělí?

- 1 – souhlasím, 2 – spíše souhlasím, 3 – neumím posoudit,
4 - spíše nesouhlasím, 5 - nesouhlasím

Zdůvodněte:.....

- 15) Začít s výukou anglického jazyka již v mateřské škole ulehčí dítěti jeho pozdější výuku anglického jazyka na základní škole.

- 1 – souhlasím, 2 – spíše souhlasím, 3 – neumím posoudit,
4 - spíše nesouhlasím, 5 - nesouhlasím

Zdůvodněte:.....

- 16) Začátek s výukou anglického jazyka již v mateřské škole dítěti podstatně pomůže v jeho budoucím profesním životě.

- 1 – souhlasím, 2 – spíše souhlasím, 3 – neumím posoudit,
4 - spíše nesouhlasím, 5 - nesouhlasím

Zdůvodněte:.....

- 17) Výuka anglického jazyka v předškolním věku může negativně ovlivňovat vývoj mateřského jazyka dítěte.

- 1 – souhlasím, 2 – spíše souhlasím, 3 – neumím posoudit,
4 - spíše nesouhlasím, 5 – nesouhlasím

Zdůvodněte:.....

- 18) Jaký je Váš názor na tvrzení, že výuka anglického jazyka v předškolním věku je pro dítě zbytečná zátěž?
1 – souhlasím, 2 – spíše souhlasím, 3 – neumím posoudit,
4 - spíše nesouhlasím, 5 – nesouhlasím

Zdůvodněte:.....

- 19) Předmětem předškolní výuky anglického jazyka by mělo být především:

- a) seznámení dítěte s cizím jazykem a kulturou
b) intenzivnější výuka s důrazem na soustavné opakování
c) neumím posoudit

Zdůvodněte:.....

- 20) Výuka anglického jazyka v mateřské škole má význam i přesto, že výuka jazyka na většině běžných základních škol má návaznost až od 3. ročníku.

- 1 – souhlasím, 2 – spíše souhlasím, 3 – neumím posoudit,
4 - spíše nesouhlasím, 5 - nesouhlasím

Zdůvodněte:.....

- 21) Čím dál častěji zavádění výuky anglického jazyka do mateřských škol je spíše trendovou záležitostí současné doby.

- 1 – souhlasím, 2 – spíše souhlasím, 3 – neumím posoudit,
4 - spíše nesouhlasím, 5 - nesouhlasím

Velmi děkuji za Vaše odpovědi a čas, který jste dotazníku věnovali.

PŘÍLOHA P III: DOTAZNÍK PRO UČITELKY MŠ

DOTAZNÍK - VÝUKA ANGLICKÉHO JAZYKA V MŠ

Vážené paní učitelky,

jmenuji se Veronika Krejčí a jsem studentkou Fakulty humanitních studií Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně. V rámci mé bakalářské práce provádím výzkum, který se zabývá významem předškolní výuky anglického jazyka. Člen dotazníku je zjistit Vaše postoje a názory na tuto problematiku, zajímá mne, zda by se výukou anglického jazyka měly zabývat již děti předškolní nebo až ty školní. Chtěla bych Vás tímto požádat o několik minut k jeho vyplnění.

Dotazník je zcela anonymní a bude sloužit pouze jako podklad k výzkumné části mé bakalářské práce. Neexistují „správné“ či „nesprávné“ odpovědi, jde pouze o Vaš názor.

Srděčně děkuji za Váš čas a ochotu.

Veronika Krejčí

Zakroužkujte, prosím, Vámi zvolenou odpověď.

1) Nabízí Vaše mateřská škola výuku anglického jazyka?

- a) Ano b) Ne

2) Pokud ano, kým je výuka vedena? (Doplňte, prosím, včetně odbornosti pro výuku jazyka.)

.....

3) Nakolik souhlasíte s názorem, že se děti učí jazyk rychleji a snadněji než dospělí?

- 1 – souhlasím, 2 – spíše souhlasím, 3 – neumím posoudit,
4 - spíše nesouhlasím, 5 - nesouhlasím

Zdůvodněte:.....

4) Nakolik souhlasíte s tvrzením, že čím dříve se dítě začne jazyk učit, tím lépe?

- 1 – souhlasím, 2 – spíše souhlasím, 3 – neumím posoudit,
4 - spíše nesouhlasím, 5 - nesouhlasím

Zdůvodněte:.....

5) Má podle Vašeho názoru předškolní výuka anglického jazyka význam?

- a) Ano b) Spíše ano c) Neumím posoudit d) Spíše ne e) Ne

Zdůvodněte:.....

6) Začít s výukou anglického jazyka již v mateřské škole ulehčí děteti jeho pozdější výuku anglického jazyka na základní škole.

- 1 – souhlasím, 2 – spíše souhlasím, 3 – neumím posoudit,
4 - spíše nesouhlasím, 5 - nesouhlasím

Zdůvodněte:.....

7) Začátek s výukou anglického jazyka již v mateřské škole děteti podstatně pomůže v jeho budoucím profesním životě.

- 1 – souhlasím, 2 – spíše souhlasím, 3 – neumím posoudit,
4 - spíše nesouhlasím, 5 - nesouhlasím

Zdůvodněte:.....

8) Výuka anglického jazyka v předškolním věku může negativně ovlivňovat vývoj mateřského jazyka dítěte.

- 1 – souhlasím, 2 – spíše souhlasím, 3 – neumím posoudit,
4 - spíše nesouhlasím, 5 - nesouhlasím

Zdůvodněte:.....

9) Výuka anglického jazyka v předškolním věku je pro dítě zbytečná zátěž.

- 1 – souhlasím, 2 – spíše souhlasím, 3 – neumím posoudit,
4 - spíše nesouhlasím, 5 - nesouhlasím

Zdůvodněte:.....

10) Výuka anglického jazyka je vhodnější až ve školním věku.

- 1 – souhlasím, 2 – spíše souhlasím, 3 – neumím posoudit,
4 - spíše nesouhlasím, 5 - nesouhlasím

Zdůvodněte:.....

- 11) Výuka anglického jazyka v mateřské škole má význam i přesto, že výuka jazyka na většině běžných základních škol má návaznost až od 3. ročníku.
- 1 – souhlasím, 2 – spíše souhlasím, 3 – neumím posoudit, 4 – spíše nesouhlasím, 5 - nesouhlasím

Zdůvodněte:.....

- 12) Čím dál častěji zavádění výuky anglického jazyka do mateřských škol je spíše trendovou záležitostí současné doby.

- 1 – souhlasím, 2 – spíše souhlasím, 3 – neumím posoudit, 4 - spíše nesouhlasím, 5 - nesouhlasím

Zdůvodněte:.....

- 13) Čím dál častěji zavádění výuky anglického jazyka do mateřských škol určuje především poptávka rodičů.

- 1 – souhlasím, 2 – spíše souhlasím, 3 – neumím posoudit, 4 - spíše nesouhlasím, 5 - nesouhlasím

Zdůvodněte:.....

- 14) Na kolik souhlasíte s tvrzením, že více než na věku dítěte závisí na tom, kdo a jakým způsobem výuku vede?

- 1 – souhlasím, 2 – spíše souhlasím, 3 – neumím posoudit, 4 - spíše nesouhlasím, 5 - nesouhlasím

Zdůvodněte:.....

- 15) Výuka v předškolním věku by měla mít podobu spíše přípravy a motivace dítěte k pozdějšímu učení se jazyka, tedy tzv. jazykové propedeutiky.

- 1 – souhlasím, 2 – spíše souhlasím, 3 – neumím posoudit, 4 - spíše nesouhlasím, 5 - nesouhlasím

Zdůvodněte:.....

- 16) Předškolní věk je v užším pojetí definován v rozmezí mezi 3. a 6. rokem dítěte. Od kolika let by se tedy mělo dítě jazyk začít učit?
- a) od 3 let b) od 4 let c) od 5-ti let d) až ve škole e) až v dospělosti

Zdůvodněte:.....

- 17) V čem má podle Vašeho názoru předškolní výuka anglického jazyka pozitivní vliv?

.....

.....

- 18) V čem má podle Vašeho názoru předškolní výuka anglického jazyka negativní vliv?

.....

.....

.....

Velmi děkuji za Vaše odpovědi a čas, který jste dotazníku věnovaly.

Veronika Krejčí

PŘÍLOHA P IV: STATISTIKA MŠ NABÍZEJÍCÍCH VÝUKU ANGLICKÉHO JAZYKA VE ZLÍNSKÉM KRAJI

Statistika MŠ nabízejících výuku v jednotlivých městech Zlínského kraje:

MĚSTO	CELKEM MŠ	NABÍZÍ	NENABÍZÍ
Zlín	50	39	11
Otrokovice	15	14	1
Holešov	18	11	7
Bystřice pod Hostýnem	13	7	6
Vsetín	38	9	29
Vizovice	11	8	3
Luhačovice	13	3	10
Uherské Hradiště	53	28	25
Uherský Brod	33	16	17
Kroměříž	45	20	25
Valašské Klobouky	16	0	16
Rožnov pod Radhoštěm	19	11	8
Valašské Meziříčí	24	10	14
CELKEM	348	176	172